

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1844.

[ΑΡΙΘ. 88.]

ΣΥΜΜΙΚΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ. Ἄρ. 3.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΤΖΑΖΩΝΟΣ· ΔΙΧΜΑΛΩΣΙΑ ΤΟΥ
ΓΕΛΙΜΕΡΟΣ· ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΒΕΛΙΣΑΡΙΟΥ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε Σελ. 17-19, 33-36.)

ΜΕΤΑ τὴν ἀπώλειαν τῆς βασιλευούσης, ἐπροσπά-
θησεν ὁ ἀτυχῆς Γελίμερ νὰ ἐπαναγάγῃ τὰ λείψανα
τοῦ στρατεύματος, διασκορπισθέντος μᾶλλον ἢ ἀφα-
νισθέντος ὑπὸ τῆς πρώην μάχης· εἴλκυσε δὲ καὶ
τινα Μαυρουσίων τάγματα εἰς τὴν σημαίαν του ἢ
ἐλπίς τῆς λαφυραγωγίας. Ἐστρατοπέδευσε εἰς τὸ
πεδῖον τῆς Βούλλης, τέσσαρας ἡμέρας ἀπέχον τῆς
Καρχηδόνας· ἐξύβρισε τὴν μητρόπολιν, στερήσας
αὐτὴν καὶ τῆς χρήσεως ὑδραγωγείου· ἐπεκέρυξεν
ἱκανὴν ποσότητα χρυσοῦ εἰς τὸν φονέα οἰουδήποτε
Ῥωμαίου· ἐπροσποιεῖτο ὅτι φεῖδεται τῶν προσώπων
καὶ τῆς περιουσίας τῶν Ἀφρικανῶν ὑπηκόων του,
καὶ διεπραγματεύετο λαθραίως πρὸς τοὺς Ἀρειανούς
αἰρεσιώτας, καὶ τοὺς Οὐίνους συμμάχους τοῦ Βε-
λισαρίου. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ἢ κατάκτησις
τῆς Σαρδοῦς ἐπεβάρυνε μόνον τὴν θλίψιν του· ἀνε-
λογίζετο, ἐν βαθυτάτῃ ὀδύνῃ, ὅτι διὰ τὴν ἀνωφελῆ
ἐκείνην ἐπιχείρησιν εἶχε στερηθῆ πενταχισχιλίους
τῶν ἀνδρειοτάτων στρατιωτῶν· καὶ ἀνέγνω, μετὰ
λύπης καὶ αἰσχύνης, τὴν ἐπιβίβιον ἐπιστολὴν τοῦ
ἀδελφοῦ του Τζάζωνος, λέγοντος πρὸς τοὺς ἄλλοις
ὅτι ἔτρεφεν ἰσχυρὰν πεποίθησιν περὶ τῆς καταστρο-
φῆς τῶν πολεμίων, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ εἰσβάλω-
σιν εἰς τὴν Ἀφρικὴν. «Φεῦ! ἀδελφέ μου,» ἀπήντησεν
ὁ Γελίμερ, «ὁ ὕψιστος κατατρέχει τὸ δύστηνον ἔθνος
μας. Σὺ μὲν καθυπέταξας τὴν Σαρδῶν, ἡμεῖς δὲ ἀπω-
λέσαμεν τὴν Λιβύην. Μόλις ἐφάνη ὁ Βελισάριος
μετ' εὐαριθμῶν στρατιωτῶν, καὶ ἡ ἀνδρία καὶ ἡ
ἀγαθὴ τύχη ἐγκατέλιπον τοὺς Βανδίλους. Ὁ ἀνεψιός
σου Γιβκαμῦνδος, ὁ ἀδελφός σου Ἀμμάτας, ἐπροδό-
θησαν εἰς θάνατον ὑπὸ τῆς δειλίας τῶν ὀπαδῶν
των. Τοὺς ἵππους μας, τὰ πλοῖά μας, αὐτὴν τὴν
Καρχηδόνα, καὶ ὅλην τὴν Ἀφρικὴν κατέχουσιν ἤδη
οἱ πολέμιοι. Πλὴν οἱ Βανδίλοι παραβλέπουσιν ἔτι
καὶ νῦν, χάριν αἰσχροῦ ἀναπαύσεως, τὰς συζύγους

καὶ τὰ τέκνα των, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐλευθερίαν
των. Οὐδὲν ἄλλο μένει τῶρα εἰμὴ τὸ πεδῖον τῆς
Βούλλης, καὶ ἡ ἐλπίς τῆς ἀνδρίας σου. Ἄφες τὴν
Σαρδῶν· τάχυνον εἰς βοήθειάν μας· ἀποκατάστησον
τὸ κράτος μας, ἢ ἀπόθανε μεθ' ἡμῶν.»

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην λαθῶν ὁ Τζάζων, ἐφα-
νέρωσε μὲν τὴν θλίψιν του εἰς τοὺς προῦχοντας τῶν
Βανδύλων, ἀλλὰ φρονίμως ἔκρυψε τὴν εἰδήσιν ἀπὸ
τῶν ἐγγχωρίων νησιωτῶν. Ὁ στρατὸς ἐπέβησαν
εἰς ἑκατὸν εἴκοσι τριήρεις ἐν τῷ λιμένι τῆς Κα-
λάρεως, ἔρριψαν ἄγκυραν μετὰ τρεῖς ἡμέρας πρὸς
τὰ μεθόρια τῆς Μαυριτανίας, καὶ ἐβάδισαν ἐκεῖθεν
ταχέως εἰς τὸ πεδῖον τῆς Βούλλης. Ἡ συνέντευξις
ἦτο θρηνηδῆς· οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐνηγκαλίσθησαν
ἀλλήλους· ἔκλαιον ἐν σιωπῇ· οὐδεμία ἐρώτησις
περὶ τῆς ἐν Σαρδοῖ νίκης· οὐδεμία ἔρευνα περὶ
τῆς ἐν Λιβύῃ δυσπραγίας· ἔβλεπον πρὸ ὀφθαλμῶν
ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς συμφορᾶς, καὶ ἡ ἀπουσία
τῶν συζύγων καὶ τέκνων των ἐβεβαίωσεν τὴν τελευτὴν
ἢ τὴν αἰχμαλωσίαν των.

Διηγέρθησαν ἐπὶ τέλους οἱ ἀθυμοῦντες Βανδίλοι,
καὶ συνηθώθησαν διὰ τῶν παραλήσεων τοῦ βασιλέως
των, τοῦ παραδείγματος τοῦ Τζάζωνος, καὶ τοῦ
ἀμέσου κινδύνου, ὅστις ἠπειλεῖ τὴν μοναρχίαν καὶ
τὴν θρησκείαν των. Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις τοῦ
ἔθνους ἐβάδισεν ἐπὶ μάχην· τόσον δὲ ταχέως ἠθ-
ξανον, ὥστε, πρὶν φθάσωσιν εἰς Τρικάμαρον, περὶ
τὰ εἴκοσι μίλια ἐκ τῆς Καρχηδόνας, ἠδύναντο νὰ
καυχηθῶσιν, ἴσως μετὰ τινος ὑπερβολῆς, ὅτι ὑπερ-
έβαινον, δεκαπλασίως, τὰς μικρὰς δυνάμεις τῶν
Ῥωμαίων. Ἄλλ' αἱ δυνάμεις αὗται ἐστρατηγούντο
ὑπὸ τοῦ Βελισαρίου· καίτοι δ' αἰφνης ἐπελθόντος
τοῦ ἐχθροῦ, οἱ Ῥωμαῖοι εὐθὺς παρετάχθησαν εἰς
μάχην· ἔμπροσθεν εἶχον ποτάμιον· τὸ ἵππικὸν
ἀπετέλει τὴν δεξιὰν πτέρυγα· εἰς τὸ κέντρον ἦτον
ὁ Βελισάριος· μετὰ πεντακοσίων δορυφόρων· καὶ τὸ
πεζικὸν ἐξετείνετο πρὸς τ' ἀριστερά· οἱ Μασσαγάται,
σκοπὸν ἔχοντες νὰ περιμείνωσι τὸ ἀποθησόμενον,
καὶ νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῶν νικητῶν, ἔλαβον χωριστὴν
τοποθεσίαν. Εἰς ἀμφοτέρα τὰ στρατεύματα ἀπέ-

τειναν καταλλήλους ὁμιλίας οἱ στρατηγοί, δεικνύοντες τὴν ἀνάγκην τῆς νίκης, καὶ τὴν ματαιότητα τῆς ἀτίμου ζωῆς. Ὁ Τζάζων, μετὰ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες εἶχον ἀκολουθήσειν αὐτὸν εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς Σαρδοῦς, ἐτέθη ἐν τῷ κέντρῳ· καὶ ὁ θρόνος τοῦ Γιζερύχου* ἠδύνατο νὰ σταθῆ, ἐὰν ἡ πλῆθς τῶν Βανδιλίων ἐμιμείτο τὴν ἀκλόνητον ἐκείνων ἀπόφασιν. Ἀποβρίψαντες τὰ δόρατα καὶ τὰ βέλη των, ἔσυραν τὰ ξίφη, καὶ περιέμενον τὴν ἐφοδὸν· τὸ ἵππικὸν τῶν Ῥωμαίων διέβη τρεῖς τὸ ποτάμιον, τρεῖς δὲ καὶ ἀπεκρούσθησαν, καὶ ἡ συμπλοκὴ διετηρεῖτο σταθερῶς, ἕως οὗ ἔπεσεν ὁ Τζάζων, καὶ ἀνεδείχθη τὸ στρατηγικὸν σημεῖον τοῦ Βελισαρίου. Ὁ Γελίμερ ὠπισθοδρόμησεν εἰς τὸ στρατόπεδον· οἱ Μασσαγάται ἐλάβον μέρος εἰς τὴν καταδίωξιν, καὶ οἱ νικηταὶ ἐξέδυσαν τὰ σώματα τῶν φονευμένων. Ἀλλὰ πεντήκοντα μόνον Ῥωμαῖοι, καὶ ὀκτακόσιοι Βανδίλοι εὑρέθησαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης· — τόσον ἀσήμεντος ἦτον ἡ σφαγὴ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἔθνος ἐξηλείφθη, καὶ μετεφέρθη εἰς ἄλλας χεῖρας τὸ κράτος τῆς Ἀφρικῆς.

Περὶ τὸ δειλινόν, ἤγαγε τοὺς πεζοὺς ὁ Βελισάριος εἰς τὴν προσβολὴν τοῦ στρατοπέδου· ἡ ἀνανδρος δὲ φυγὴ τοῦ Γελίμερος ἐξήλεγε τὴν ματαιότητα τῶν πρώην διακηρύξεών του, ὅτι εἰς τοὺς ἡττημένους ὁ θάνατος μὲν εἶναι ἀνακούφισις, ἡ ζωὴ δὲ βάρος, καὶ τὸ μόνον φοβητέον ἡ κατασχύνῃ. Ἡ ἀναχώρησις του ἐγεῖνε κρυφίως· ἀλλ' ἅμα οἱ Βανδίλοι ἀνεκάλυψαν ὅτι ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως των, διεσκορπίσθησαν ἕσον τάχιστα, ζητοῦντες μόνον τὴν ἰδίαν αὐτοῦ προσωπικὴν ἀσφάλειαν ἕκαστος, καὶ ἀμέριμοι περὶ τῶν φιλιτάτων καὶ τιμαλφεστάτων εἰς τὸν ἄνθρωπον. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐμβῆκαν εἰς τὸ στρατόπεδον χωρὶς οὐδεμιᾶς ἀντιστάσεως· τὸ σκότος δὲ καὶ ἡ σύγχυσις τῆς νυκτὸς ἐκάλυψαν τὰ φρικωδέστατα καὶ τὰ αἰσχίστα. Ἀπανθρώπως κατέσφαζον πάντα βάρβαρον τὰς χήρας καὶ θυγατέρας αὐτῶν, ὡς πλουσίας κληρονόμους, ἡ ὠραίας παλλακίδας, ἐνηγκαλίζοντο ἀκολάστως οἱ στρατιῶται· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ φιλαργυρία ἐκορέσθη σχεδὸν ἀπὸ τῶν θησαυρῶν τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου, καρπῶν τῆς κατακτήσεως ἢ τῆς οἰκονομίας, ἐπισωρευθέντων εἰς μακρὰν περίοδον εὐδαιμονίας καὶ εἰρήνης. Εἰς τὴν μανιώδη ταύτην ἔρευναν, οἱ στρατιῶται, καὶ αὐτοῦ τοῦ Βελισαρίου, ἐλησμόνησαν τὴν προζύλαξιν καὶ τὴν αἰδῶ. «Χρημάτων», λέγει ὁ Προκόπιος, «ἐς ἄγαν μεγάλων, σωματῶν

* Ὁ Γιζερύχος ἐθεμελίωσε τὸ ἐν Ἀφρικῇ Βανδιλικὸν βασιλεῖον, 528 ἀπὸ Χ. Ὁ Ἰσίδωρος ἀνέβη ἐπὶ τοῦ θρόνου, 523· ὁ δὲ Γελίμερ ἤρπασε τὸ στέμμα, 530, — τρεῖς ἔτη πρὸ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Βελισαρίου.

δὲ ὠραίων τε καὶ ὑπερφυῶς εὐπρεπῶν κύριοι ἐκ τοῦ αἰφνιδίου γεγεννημένοι, κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκέτι ἐδύναντο· ἀλλ' οὕτως ἐμέθυον, καταβεβρεγμένοι τοῖς ὑπάρχουσιν εὐτυχήμασιν, ὥστε περιήρχοντο οὐ κατὰ συμμορίας, ἀλλὰ κατὰ ἓνα ἢ δύο, ὅπῃ ποτὲ αὐτοῦς ἡ ἐλπίς ἄγοι, ἅπαντα κύκλω διερευνώμενοι, ἐν τε νάπαις καὶ δυσχωρίαις, καὶ εἴπου σπήλαιον παρατύχοι, ἢ ἄλλο ὅτιοῦν.» πεφορτισμένοι ὑπὸ λαφύρων, καὶ λειποτακτοῦντες, περιεπλανῶντο ἀνευ ὁδηγοῦ ἐπὶ τῆς λεωφόρου· καὶ ἂν οἱ φεύγοντες ἐχθροὶ εἶχον τολμήσει νὰ ἐπιστρέψωσιν, ὀλίγιστοι τῶν νικητῶν ἤθελον διασωθῆ.

Βαθῆος αἰσθανόμενος ὁ Βελισάριος τὸ αἰσχος καὶ τὸν κίνδυνον, διενυκτέρευσε περιφοβὸς ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης· τὴν αὐγὴν, ὕψωσεν ἐπὶ λόφου τὴν σημαίαν του, ἀνεκάλεσε τοὺς δορυφόρους καὶ ὑπασπιστάς του, καὶ βαθμηδὸν ἀποκατέστησε τὴν αἰδῶ καὶ τὴν πειθαρχίαν τοῦ στρατοῦ. Ἐπρόντιζε δ' ἐπίσης νὰ καθυποτάξῃ τοὺς ἀνθισταμένους, καὶ νὰ σώσῃ τοὺς ὑποκλινεῖς βαρβάρους· ὅθεν οἱ ἰκέται Βανδίλοι, οἵτινες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις μόνον εὐρίσκοντο, ἐπροστατεύοντο διὰ τῆς ἐξουσίας του, ἀφωπλίζοντο, καὶ περιωρίζοντο χωριστὰ, ὥστε μήτε τὴν δημοσίαν εἰρήνην νὰ ἐνοχλῶσι, μήτε νὰ γένωσι θύματα τῆς δημοτικῆς ἐκδικήσεως. Ἀφοῦ δ' ἀπέστειλε μικρὸν ἀπόσπασμα εἰς ἐξίχνιασιν τοῦ Γελίμερος, προεχώρησε πανσρατιᾶ, ὡς δέκα ἡμερῶν ὁδόν, μέχρι τῆς Ἰππῶνος Ρεγίου, ἣτις δὲν περιεῖχε πλέον τὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου Ἀγρουστίνου. Ἡ ὦρα τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἡ ἀπρόσιτος τοποθεσία ὅπου ὁ Γελίμερ εἶχε καταφύγειν, ἔκαμαν τὸν Βελισάριον νὰ παραιτήσῃ τὴν ματαίαν καταδίωξιν, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Καρχηδόνα. Ἐντεῦθεν ἐπεμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν κυριώτερον ὑπασπιστὴν του, νὰ ἀναγγείλῃ τῷ αὐτοκράτορι ὅτι ἐν διαστήματι τριῶν μηνῶν καθυπέταξε τὴν Ἀφρικῆν. Καὶ τῶντι κατῴρωσε τοῦτο ἐντελῶς ὁ Βελισάριος· διότι οἱ ἐπιζήσαντες Βανδίλοι παρεχώρησαν, ἀνευ ἀντιστάσεως, τὰ ὄπλα καὶ τὴν ἐλευθερίαν των· τὰ περίε τῆς Καρχηδόνας ὑπετάχθησαν, καὶ αἱ ἀπώτεροι ἐπαρχίαι ὑπέκλιναν, τὴν φήμην τῆς νίκης αὐτοῦ ἀκούσασαι. Ἡ Τρίπολις ἐστερεώθη εἰς τὴν ἐκούσιον πίστιν καὶ ὑπακοήν της· ἡ Σαρδὼ καὶ ἡ Κύρνος παρεδόθησαν εἰς ὑπασπιστὴν, ὅστις ἔφερεν, ἀντὶ ξίφους, τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρείου Τζάζωνος· καὶ αἱ νῆσοι Μαϊορικά, Μινορικά, καὶ Ἐβουσα, (ὡς γράφει αὐτὰς ὁ Προκόπιος), συγκατένευσαν νὰ μὲνωσι ταπεινὸν παράστημα τοῦ Ἀφρικανοῦ βασιλείου. Ἡ Καισάρεια, πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος, ἣτις φαίνεται ὅτι ἔκειτο περὶ τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ Ἀλγερίου, ἀπέχευε τριάκοντα ἡμερῶν ὁδὸν πρὸς δυσμὰς τῆς Καρχηδόνας· εἰς ταύτην ἐπεμψεν ἵππικὸν λόχον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν Ἰωάννου τινὸς

ὑπασπιστοῦ, ἀλλὰ πιθανόν ὅτι διὰ θαλάσσης. Καὶ μέχρι δὲ τῶν Σητῶν αὐτῶν τοῦ Ἡρακλέους ἐξέτεινε τὴν ἀρχὴν του ὁ μέγας στρατηγὸς τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ἄλλ' ἡ κατάκτησις τῆς Ἀφρικῆς ἦτον ἀδύνατον νὰ θεωρηθῆι ὡς τετελεσμένη, πρὶν παραδοθῆ, ζῶν ἡ νεκρὸς, εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, ὁ πρῶην κυρίαρχος αὐτῆς Γελίμερ. Τοῦτον εἶπομεν ἤδη ὅτι κατεδίωξε μέχρι, τοῦ ἐνδοτέρου τῆς Ἀφρικῆς ὁ Βελισάριος, ἀλλὰ καταφυγόντα εἰς τὸ ἀπρόσιτον ὄρος Παππούαν, κείμενον ἐν τοῖς Νουμιδίας ἐσχατοῖς, ὠκημένον δὲ ὑπὸ Μαυρουσίων βαρβάρων, παρήτησεν αὐτὸν, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Καρχηδόνα. Ἀφήκεν ὅμως τὸν Φάραν, ἄρχοντα τῶν Ἐροῦλων, καὶ ἄνδρα σώφρονα καὶ δραστήριον, μὲ διαταγὴν νὰ φυλάττῃ ἀκριβῶς μήπως ἢ ἀπέλθῃ τοῦ ὄρους ὁ Γελίμερ, ἢ λάβῃ τινὰ τῶν πρὸς ζῶν ἀναγκαίων. Ἄλλ' ὁ Φάρας, φοβούμενος μὴ χρονίσῃ ἡ πολιορκία, καὶ ποθῶν ἴσως νὰ ἐπιστρέψῃ ὅσον τάχιστα εἰς τὴν τερπινοτέραν ζῶν τῆς Καρχηδόνας, ἔκαμε τολμηρὰν ἀπόπειραν νὰ ἀναβῆ ἐπὶ τὸ ὄρος, καὶ ἀπώλεσεν εἰς αὐτὴν ἑκατὸν δέκα στρατιώτας· ἔπειτα ὅμως ἐξ ἀνάγκης προσεκαρτέρει, περιμένων τὸ τῆς στενοχωρίας καὶ τοῦ λιμοῦ βραδὺ ἀποτέλεσμα ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ βασιλέως. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐκακοπάθησε παραπολὺ μεταξύ τῶν Μαυρουσίων ὁ Γελίμερ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Βανδίλοι, ὡς ἐκ τῆς μεγίστης διαφορᾶς μεταξύ τῆς διαίτης τῶν δύο τούτων ἐθνῶν. Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ περιγράφει ταύτην ὁ Προκόπιος· —

Ἐθνῶν ἀπάντων, ὧν ἴσμεν ἡμεῖς, ἀθρόατον μὲν τὸ τῶν Βανδιλίων, ταλαιπωρότατον δὲ τὸ Μαυρουσίων τετύχηκεν εἶναι· οἱ μὲν γὰρ, ἐξ ὅτου Λιβύην ἔσχον, βαλανεῖοις τε οἱ ζύμπαντες ἐπεχρῶντο ἐς ἡμέραν ἐκάστην, καὶ τραπεζῆ ἀπασιν εὐθηνούση, ὅσα δὲ γῆ τε καὶ θάλασσα ἡδιστά τε καὶ ἄριστα φέρει. Ἐχρυσόφορον δὲ ὡς ἐπὶ πλείστον, Μηδικὴν ἐσθῆτα, ἦν νῦν Σηρικὴν καλοῦσιν, ἀμπεχόμενοι ἔντε θεάτροις καὶ ἵπποδρομίαις, καὶ τῇ ἄλλῃ εὐπαθείᾳ, καὶ πάντων μάλιστα κυνηγεσίαις, τὰς διατριβὰς ἐπιούοντο· καὶ σφίσι δόχνηται, καὶ μῖμοι, ἀκούσματά τε συχνὰ καὶ θεάματα ἦν, ὅσα μουσικά τε καὶ ἄλλως ἀξιόθεατα ἐν ἀνθρώποις ζυμβαίνει εἶναι. Καὶ ὦκντο μὲν αὐτῶν οἱ πολλοὶ ἐν παραδείσοις, ὑδάτων καὶ δένδρων εὖ ἔχρουσι· ζυμπόσια δὲ ὅτι πλείστα ἐποίουν· καὶ ἔργα τὰ ἀφροδίσια πάντα αὐτοῖς ἐν μελέτῃ πολλῇ ἤσκητο. Μαυρούσιοι δὲ οἰκοῦσι μὲν ἐν πνιγρῶν καλύβαις, χειμῶνι τε καὶ θέρος ὦρα, καὶ ἄλλῳ τῷ ζύμπαντι χρόνῳ· οὔτε ἡλίου θερμῆ ἐνθένδε, οὔτε ἄλλῳ ὀφθῶν ἀναγκαίῳ κακῷ, ἐξιστάμενοι. Καθεύδουσι δὲ ἐπὶ τῆς γῆς, κώδιον οἱ εὐδαίμονες αὐτοῖς, ἂν οὕτω τύχῃ, ὑποστρωννύοντες· ἱμάτια δὲ σφίσι οὐ ζυμμεταβάλλειν ταῖς ὥραις νόμος, ἀλλὰ τριβώνιον τε ἀδρὸν καὶ χιτῶνα τραχύν ἐς καιρὸν ἅπαντα ἐνδιδύσκονται. Ἐχουσι δὲ οὔτε ἄρτον, οὔτε οἶνον, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἀγαθόν·

ἀλλὰ τὸν σῆτον, ἢ τὰς ὀλύρας τε καὶ κριθὰς, οὔτε ἐς ἄλευρα ἢ ἄλφιτα ἄγοντες, οὐδὲν ἀλλοιότερον ἢ τὰ ἄλλα ζῶα, ἐσθίουσι.

Μετὰ τῶν Μαυρουσίων λοιπὸν, οὕτω βαρβάρως καὶ ταλαιπώρως διαγόντων, ὑποχρεωθεὶς νὰ συνοικήσῃ καὶ νὰ συμμορφωθῆ ὁ Γελίμερ, ὑπέφερε μὲν πρὸς καιρὸν· ὅτε ὅμως καὶ αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα ἤρχισαν νὰ ἐκλείπωσι, δὲν ἀντεῖχε πλέον· ἀλλὰ καὶ τὸν θάνατον αὐτὸν, καὶ τὴν δουλείαν ἐνόμιζε προτιμότερα τοιαύτης ζωῆς.

Τοῦτο μαθὼν ὁ Φάρας, τὸν ἔγραψε τὴν ἐπομένην φιλόφρονον καὶ φιλικὴν ἐπιστολήν· — «Καὶ αὐτὸς ἐγὼ εἶμαι ἀγράμματος βάρβαρος, καθὼς σύ· λέγω δὲ μόνον ὅσα ὁ κοινὸς νοῦς καὶ ἡ εἰλικρίνεια μὲ ὑπαγορεύουσι. Πόθεν ἡ τοιαύτη ἄκαρπος ἐπιμονὴ σου; Διὰ τί νὰ ἐξολοθρεύσῃς σεαυτὸν, τὴν οἰκογένειαν, καὶ τὸ ἔθνος σου; Διὰ τὸν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας καὶ τὸν βδελυγμὸν τῆς δουλείας; Φεῦ! φίλτατε Γελίμερ, δὲν εἶσαι ἤδη ὁ χεῖριστος τῶν δούλων, ὁ δούλος τοῦ χαμερποῦς ἔθνους τῶν Μαυρουσίων; Δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀσυγκρίτως καλῆτερον νὰ δουλεύῃς πτωχεύων ἐν Κωνσταντινουπόλει, παρὰ νὰ βασιλεύῃς ἀπολύτως ἐν Παππούα τε καὶ Μαυρουσίαις; Σὲ φαίνεται ἄτιμον νὰ γένῃς ὑπήκοος τοῦ Ἰουστινιανοῦ; ὁ Βελισάριος εἶναι ὑπήκοός του· καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ, ἐξ εὐπατριδῶν καταγόμενοι, σεμνυόμεθα ὅτι ὑπηρετοῦμεν τοιοῦτον βασιλέα. Ὁ γενναῖος αὐτὸς ἡγεμὼν θέλει σὲ χαρίσει χώραν πολλὴν καὶ χρήματα μεγάλα, καὶ θέλει σὲ ἀναδείξει βουλευτὴν καὶ πατριῖον. Τοιαῦτα γνωρίζω ὅτι σκοπεύει περὶ σοῦ· δύνασαι δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν των ἀδιστακτικῶς νὰ ἐμπιστευθῆς τὸν λόγον τοῦ Βελισαρίου. Ἐν ὅσῳ ἡ Πρόνοια μᾶς καταδικάζει νὰ ὑποφέρωμεν, ἡ ὑπομονὴ λογίζεται ἀρετὴ, καὶ δικαίως· ἀλλ' ἐὰν ἀποβάλλωμεν ἀπαλλαγὴν προτεινομένην, τότε ἡ ὑπομονὴ καταντᾶ τυφλὴ καὶ ἡλίθιος ἀπελπισία.» — «Εὐγνωμονῶ διὰ τὴν συμβουλὴν σου,» ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς τῶν Βανδιλίων· «ἀλλὰ δὲν ὑποφέρω νὰ γένω δούλος ἀδίκου ἐχθροῦ, — εὐχομαι μάλιστα νὰ μὲ ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ λάβω ἐκδικήσιν. Αὐτὸν ἐγὼ οὐδέποτε εἶχον βλάψειν οὔτε διὰ λόγου, οὔτε δι' ἔργου· καὶ ὅμως ἐπεμψε κατ' ἐμοῦ, ἀγνοῶ πόθεν, τὸν Βελισάριον, ὅστις μ' ἐκρήμνισεν ἀπὸ τοῦ θρόνου εἰς τὸ βάρβαρον τοῦτο τῆς ταλαιπωρίας. Ὁ Ἰουστινιανὸς εἶναι ἄνθρωπος, εἶναι βασιλεὺς· δὲν φοβεῖται μὴ καὶ αὐτὸς πάθῃ ὁμοίον τι δυστύχημα; Ἄλλο τι δὲν ἔχω νὰ γράψω· ἡ λύπη μοῦ συγγέει τὴν διάνοιαν· «ἀλλὰ χαῖρέ μοι, ὦ φίλε Φάρα, καὶ μοι κιθάραν τε, καὶ ἄρτον ἓνα, καὶ σπόγγον δεομένῳ πέμπε.»

Παρὰ τοῦ κομισαντος τὴν ἐπιστολήν ἔμαθεν ὁ Φάρας τὸ αἴτιον τῆς ἀλλοκότου ταύτης αἰτήσεως· — ἄρτον δὲν εἶχεν οὔτε ἰδεῖν οὔτε γευθῆν ἀφοῦ ἀνέβη

εἰς τὴν Παππούαν· τὸν σπόγγον ἐχρειάζετο διὰ τοὺς ἐκ τῆς ἀλυσίας πάσχοντας ὀφθαλμούς του· τὴν δὲ λύραν πρὸς παραμυθίαν τῆς λύπης του. Ταῦτα ὁ Φάρας ἀκούσας, ἐκινήθη εἰς οἶκτον, καὶ ἐθρήνησε τὴν ἀνθρωπίνην ταλαιπωρίαν· ἔπεμψε δὲ τὰ αἰτηθέντα, ἀλλ' ἐφύλασσε μᾶλλον ἢ πρότερον, καὶ διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ τοῦ πολιορκουμένου. Τέλος, τὸ πείσμα τοῦ Γελίμερος ὑπέκλινεν εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὴν ἀνάγκην· ἀφοῦ ἐβεβαιώθη δι' ὄρκου περὶ τῆς σωτηρίας ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, καὶ περὶ ἐντίμου περιποιήσεως, κατέθη ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ παρεδόθη. Τὴν πρώτην συνέντευξιν μετὰ τοῦ Βελισαρίου ἔλαβεν εἰς ἓν τῶν προαστείων τῆς Καρχηδόνας, καὶ ὅτε ὁ πρῶτος μὲν βασιλεὺς, νῦν δ' αἰχμάλωτος, προσῆλθεν εἰς τὸν δορικτήτορα, ἤρχισε τρανὸν γέλωτα. Τὸ ἄκαιρον τούτου τὴν πληθὺν μὲν τῶν παρόντων ἔκαμε νὰ ὑποθέσωσιν ὅτι παρεφρόνησεν ὁ Γελίμερ ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς λύπης· τοὺς δὲ συνετιωτέρους ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἐδοκίμασε τὰ ἄκρα τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς δυστυχίας, ἔκριεν « ἄλλου οὐδενὸς ἄξια τὰ ἀνθρώπεια ἢ γέλωτος πολλοῦ. »

Τοιοῦτο τέλος ἔλαβεν ὁ Βανδιλικός πόλεμος· ἀλλ' ὁ φθόνος, ὡς πολλάκις συμβαίνει εἰς τοὺς ἐν μεγάλῃ εὐδαιμονίᾳ, δὲν ἀφῆκεν ἡσυχον τὸν Βελισάριον· τινὲς τῶν ἀρχόντων διέβαλλον αὐτὸν εἰς τὸν βασιλέα, ὅτι συνώμοσε νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Ἰουστινιανὸς ταῦτα μὲν δὲν ἐξέδωκεν εἰς τὸ δημόσιον, εἴτε τὴν κατηγορίαν περιφρονήσας, εἴτε κρίνας τὴν σιωπὴν συμφερωτέραν· ἀφῆκεν ὅμως ἐλευθερον τὸν ἀρχιστράτηγον νὰ πράξῃ κατ' ἀρέσκειαν, — ἢ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἢ νὰ μείνῃ ἐν Καρχηδόνι. Ἀλλ' ὁ Βελισάριος, γνωρίζων καὶ τὴν γενομένην διαβολὴν, καὶ τὴν ὑποπτον διάθεσιν τοῦ κυριάρχου, πεποιθὼς δὲ καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀθωότητα, φρονίμως ἀπεφάσισεν ὅσον τάχιστα νὰ ἐπιστρέψῃ. Οἱ δορυφόροι, οἱ αἰχμάλωτοι, καὶ οἱ θησαυροὶ τοῦ ἐπεβιάσθησαν μετὰ σπουδῆς· καὶ τόσον εὐτυχῆς ἦτον ὁ πλοῦς, ὥστε εὐδωθή εἰς Κωνσταντινούπολιν, πρὶν ἀκόμη μάθωσιν ἐκεῖ βεβαίως τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Καρχηδόνας. Τοιαυτὴ ἀνυπόπτος εὐπειθεῖα διεσκέδασε τοὺς φόβους τοῦ Ἰουστινιανοῦ· ὁ φθόνος ἔμεινεν ἄφρονος, καίτοι ἐπὶ μᾶλλον ἐρεθιζόμενος ὑπὸ τῆς δημοσίου εὐγνωμοσύνης· καὶ ὁ τρίτος οὗτος Ἀφρικανὸς δορικτήτωρ ἀπῆλαυσε τὰς τιμὰς τοῦ θριάμβου, τελετῆς πρωτοφανοῦς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Βελισαρίου, διῆλθεν ἡ πομπὴ τὰς κυριωτέρας ὁδοῦς μέχρι τοῦ ἵπποδρόμου· πολυάριθμα δὲ καὶ πολυτελῆ λάφυρα παρηκολούθουν, — θρόνοι χρυσοῖ, καὶ τὰ ὀχήματα τῆς βασιλείσεως τῶν Βανδιλίων, κοσμήματα

πάμπολλα ἐκ λίθων ἐντίμων, ποτήρια χρυσοῦ, καὶ ἄλλα σκεύη τῆς βασιλικῆς τραπέζης· ἀργυροὶ ἔλκων μυριάδας ταλάντων πολλὰς, καὶ πάντων τῶν βασιλικῶν κειμηλίων πάμπολύ τι χρῆμα· μετὰ δὲ τούτων καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ναοῦ, ἅτινα μετακομίσας εἰς Ῥώμην ὁ Τίτος μετὰ τὴν ἀλωσιν τῶν Ἱεροσολύμων, ἤρπασεν ἐπομένως ὁ Γιζέριχος ὅτε κατέστρεψε τὴν Ῥώμην, καὶ μετέφερεν εἰς τὴν Καρχηδόνα. Μακρὰ σειρὰ τῶν εὐγενεστάτων Βανδιλίων, « ὅσοι εὐμήκεις τε ἄγαν, καὶ καλοὶ τὰ σώματα ἦσαν, » συνώδεον τὴν πομπήν. Ὁ Γελίμερ αὐτὸς ἐβραδυπόρει, « ἐσθῆτά τινὰ πορφυρᾶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἀμπεχόμενος, » καὶ διατηρῶν τὴν βασιλικὴν μεγαλειότητα. Οὔτε δάκρυον ἐξέβρεσε τῶν ὀφθαλμῶν του, οὔτε στεναγμὸς ἠκούσθη· παρεμυθεῖτο δὲ συνεχῶς ἐπιλέγων τὸ τοῦ Σολομῶντος, « Ματαιιότης ματαιιοτήτων, τὰ πάντα ματαιιότης! »

Ὁ μετριόφρων δορικτήτωρ, ἀντὶ νὰ ἀναβῆ ἐπὶ θριαμβικοῦ ὀχήματος, ὑπὸ τεσσάρων ἵππων ἢ ἐλεφάντων συρομένου, ἐβάδιζε πεζῆ· ἢ φρόνησίς του ἀπέβαλεν ἴσως τιμὴν κινδυνώδη εἰς ὑπήκοον διὰ τὸ ἐπιφανές τῆς, καὶ ἡ μεγαλοψυχία του δικαίως περιεφρόνει τὸ μολυνθὲν τσακίς ὑπὸ τῶν χαμερπεστάτων τυράννων. Ἡ ἔνδοξος πομπὴ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πύλιν τοῦ ἵπποδρόμου· ἐχαιρετήθη δὲ ὑπὸ τῆς γερουσίας καὶ τοῦ λαοῦ ἀνευφημούντων, καὶ ἐστάθη πρὸ τοῦ θρόνου ὅπου ἐκάθητο ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Θεοδώρα, ἵνα λάθωσι τὴν ὑπόκλισιν τοῦ αἰχμάλωτου μονάρχου καὶ τοῦ νικηφόρου ἥρωος. Τὸν ἄθλιον Γελίμερα « ἀφικόμενον κατὰ τὸ βασιλέως βῆμα, » λέγει ὁ Προκόπιος, « τὴν πορφυρίδα περιελόντες, πρηνῆ πεσόντα προσκυνῆσαι Ἰουστινιανὸν βασιλέα ἠνάγκασαν. » Ἀλλὰ τὸν ἐχάρισεν ὁ αὐτοκράτωρ χωρὶς οὐκ εὐκαταφρόνητα ἐν Γαλατίᾳ, καὶ τὸν συνεχώρησε νὰ κατοικῆ αὐτόθι μετὰ τῶν συγγενῶν του· πατρικίος ὅμως δὲν διωρίσθη, καθὼ ἐπιμένων εἰς τὰς δοξασίας τοῦ Ἀρείου.

Μετ' ὀλίγον ἀνεδείχθη ὑπάτος ὁ Βελισάριος, καὶ ἐθριάμβευσε ἐκ δευτέρου· τὸν δίφρον αὐτοῦ ἔφερον ἐπὶ τῶν ὤμων οἱ αἰχμάλωτοι Βανδίλοι· καὶ τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου, ἀργυρᾶ ποτήρια, χρυσοῖ ζῶναι, καὶ ἄλλα πολυτελῆ σκεύη, διεσκορπίζοντο ἀφθόνως μετὰ τοῦ λαοῦ.

ΜΕΓΑΛΗ κρίσις ἀπαιτεῖται καὶ εἰς τὸ βλέπειν, καὶ πολλὰ ὀλίγοι βλέπουσι τὰ πράγματα ὀρθῶς. Οἱ μὲν βλέπουσι παραπολὺ, οἱ δὲ ὀλιγώτερον τοῦ δεόντος. Τινὲς βλέπουσι μόνον διὰ νὰ εὐρίσκωσιν ἑλαττώματα, ἄλλοι δὲ νὰ θαυμάζωσι· τινὲς γνωρίζουσιν, ἢ προσποιῶνται ὅτι ἤδη γνωρίζουσι πᾶν ὅτι τοὺς δεικνύεται· ἄλλοι δὲ εἶναι ἀμαθέστατοι, ὥστε δὲν δύνανται νὰ ἐκτιμῶσιν τὰς δεικνυόμενας ἐφευρέσεις ἢ βελτιώσεις. Τινὲς ἐξετάζουσι παραπολὺ, ἄλλοι ἀδιαφοροῦσιν· ἀλλ' ἀδύνατον εἶναι νὰ περιγράψῃ τις τοὺς πολυεῖδεις τρόπους, καθ' οὓς οἱ ἄνθρωποι βλέπουσι.

Ο ΕΡΩΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.

[Κατὰ μίμησιν τοῦ 136 Ψαλμοῦ.]

ΔΟΥΛΟΙ ξένων βασιλείων, πλάνητες εἰς χώραν ξένην,
Μάτην στρέφοντες τὸ βῆμα καὶ τὴν ὄψιν δακρυσμένην!
Τῆς πατρίδος στερημένοι τὸν βοδύχρον οὐρανόν,
Καὶ τὰ δάση, καὶ τὰ ὄρη, καὶ τὰ μέλη τῶν πτηνῶν,
Κλαυθμηρὰς ἀντλοῦμεν ὕρας
Καὶ ἡμέρας ἀργοπόρους εἰς τὰς ξένας ταύτας χώρας.

Ὑπὸ τὴν θρηνοῦσαν σκέπην θεωροῦντες ἱεωῶνος
Ῥέοντα τὸν καρποφόρον ποταμὸν τῆς Βαβυλωνίας,
Μὲ δακρύβροον τὸ βλέμμα καὶ μὲ θλιβεράν σιγὴν
Τὸ ἐλευθερὸν τοῦ κύμα, γόνιμον ἀρδεῦον γῆν,
Κελαδοῦν ἠκολουθοῦμεν,
Καὶ τῆς φίλης μας πατρίδος τὴν δουλείαν ἐθρηνοῦμεν.

Εἰς τὰς ἀνθηρὰς σου ὄχθας, Ἰορδάνη, ἐμειδία
Ἡ ἀθῶα μας νεότης, ἢ σεπτὴ ἐλευθερία!
Αἱ ἦχοι θρηνοῦν εἰς τάλην τώρα, καὶ σὺ κλαυθμηρὸν
Κῦμα βέεις εἰς ἐρήμους καὶ εἰς μνήματα νεκρῶν!
Καὶ ἐν μέσῳ ἐρείπιων
Ἡ Σιών στεναγμὸν χύνει καὶ ὀλοφυρμὸν μνημείων!

Τῶν πατρῶν μας ἀσμάτων κ' ἐλευθέρων τώρα χῆραι
Εἰς τῶν ἱεῶν τοὺς κλῶνας κρέμονται βωβᾶ αἱ λύραι,
Ἀΐτινες ὠδὰς καὶ ὕμνους ἐπέμπον πρὸς τὸν Θεόν,
Εἰς τοὺς φωταγωγομένους θόλους τῶν λαμπρῶν ναῶν.

Ἄλλ' ὦ ὦρα ἀπαισία!

Τὸ πᾶν ἤλαξεν εἰς πένθος τῶν ἐχθρῶν ἢ παρουσία!

Ἐθρηνοῦμεν! καὶ γελῶντες οἱ αὐθάδεις τύρανοί μας,
Νὰ τονίσωμεν τὰς λύρας, ἔλεγον, καὶ ἡ φωνὴ μας
Ὑμνον ἅγιον νὰ ψάλλῃ καὶ ὠδὴν πρὸς τὸν Θεόν,
Ὡς ἀντήχ' εἰς τὰς κοιλάδας κ' εἰς τὰ ἄλση τῆς Σιών.

Ἄλλὰ σιωπὴ ὀργίλη

Ἄναυδα συνέιχε τότε τὰ χλωμαίνοντά μας χεῖλην.

Πῶς νὰ ψάλλωμεν εἰς ξένην χώραν τὰς ἀγνάς ὠδὰς μας;
Πῶς ν' ἀνάψωμεν εἰς δούλην ἀτμοσφαῖραν τὰς ψυχὰς μας;
Ἦλια! ἐνόσω φέγγεις τὴν ταλαίπωρον Σιών,
Καὶ τοὺς θλιβεροὺς υἱοὺς τῆς ὑπὸ κλῶνας ἱεῶν,
Τῶν τυράννων μας τὰ ὄτα
Δὲν θὰ τέρψουν τῆς πατρίδος τὰ ψαλτήρια τὰ πρῶτα!

Ἱερουσαλήμ ἅγια! τῶν πατέρων μου ὦ χώρα!
Μακρὰν σοῦ ἡμέρας δούλας, ὦ πατρίς μου, ἀντλῶ τώρα!
Εἰς τὴν γῆν σου τὰ ὀσῆ μου ἄραγε θ' ἀναπαυθοῦν;
Ὡ! ἐάν ποτ' αἰ γλυκεῖαι ἐνθυμήσεις σου σεσσοῦν,
Εἰς τὰ βᾶθη τῆς καρδίας,
Καὶ δὲν ἦσ' ἐλπίς μου μόνη, καὶ λιμὴν δὲν ἦσ' εὐδίας,

Ἄς μοῦ κολληθῇ ἡ γλῶσσα εἰς τὸν λάρυγγα! ἢ λύρα
Θρηνοῦσα ἄς σιγήσῃ εἰς τὴν τρέμουσάν μου χεῖρα!
Κύριε, μὴ λησμονήσῃς τὴν φυλὴν τῶν πορθητῶν,
Ὅτ' ἐθέρμαινον τὰ στήθη τῶν ἀπλήστων μαχητῶν,
Κ' εἰς εἰρήνια ἀθρόα
Ἐθαπτον γονεῖς, μητέρας, γέροντας καὶ τέκν' ἀθῶα!

Τρέμε, βασιλεῖς τοῦ κόσμου! τρέμε, Βαβυλών! ἐγγίζει
Τοῦ θανάτου σου ἡ ὥρα! Ἄγγελος τὰ νέφη σίχζει!

Κατὰ σοῦ βαρεῖαν σείων τὴν ῥομφαίαν τοῦ πυρός!
Καὶ σαλεύεται ἡ γῆ σου! καὶ σὺ, μάτην, γοερῶς
Πρὸς τὸν Σαβαὼθ ἐκτείνεις

Ἰκετευτικὰς τὰς χεῖρας, κ' εἰς δεήσεις μάτην σβύνεις!

Εὐτυχῆς, ὅστις ἐπίδη τὴν φρικτὴν καταστροφὴν σου!
Εὐτυχῆς, ὅστις ἀκούσῃ τὴν ὑστερινὴν κραυγὴν σου!
Καὶ τοὺς ὑπεραπιστίας σου νεκροὺς ἴδῃ κατὰ γῆς!
Καὶ τῶν μιαρῶν βρεφῶν σου, μετὰ φλογερᾶς ὀργῆς,
Τὰ κρᾶνία καταθραύσῃ,
Καὶ ἐκδίκησιν τελείαν τῆς πατρίδος ἀπολαύσῃ.

[Ἐκ τῶν Πρῶτων Ἐμπνεύσεων Χ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ.]

Ο ΡΑΣΣΕΛΑΣ.

[Ἰδὲ Τόμ. ζ'. Σελ. 156-159, 165-168, 180-183. Τόμ. η'. Σελ. 5-8, 22-25, 38-40.]

ΚΕΦΑΛ. Κ'. Ἐν βλέμμα εἰς τὸν ποιμενικὸν βίον.

ΜΕΤΑ ταῦτα, μαθὼν ὁ βασιλόπαις ὅτι πλησίον ἐνός τῶν καταρράκτων τοῦ Νείλου διέτριβεν ἐρημίτης περιφήμος δι' ἀγιότητα, ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ καταγωγίον του, καὶ νὰ ἐρευνήσῃ ἐὰν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον ἐνυπάρχῃ ἡ εὐδαιμονία, ἢ μὴ εὐρισκομένη εἰς τὸν δημόσιον· καὶ ἂν ὁ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀρετὴν τοσοῦτον σεβάσμιος ἠδύνατο νὰ διδάξῃ τὴν τέχνην τοῦ ἀποφεύγειν τὰ δεινὰ, ἢ τοῦ ὑπομένειν αὐτά.

Ὁ Ἰμλακος καὶ ἡ βασιλόπαις ἐσυμφώνησαν νὰ συνοδεύσωσιν τὸν Ρασσέλαν, καὶ μετὰ τὴν ἀναγκαίαν προετοιμασίαν ἐκίνησαν. Ἡ ὁδὸς διήρχετο ἀγροῦς, ὅπου ποιμένες ἔβοσκον τὰ ποιμνία τῶν, καὶ ὅπου ἀρνία ἐσκήρτων ἐπὶ τῆς νομῆς. « Οὗτος, » εἶπεν ὁ Ἰμλακος, « εἶναι ὁ βίος, ὁ τοσοῦτον φημιζόμενος διὰ τὴν ἀθωότητα καὶ τὴν ἡσυχίαν του· ἄς περάσωμεν τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας ἐν ταῖς καλύβαις τῶν ποιμένων, καὶ ἄς στοχασθῶμεν μήπως τὸ παρ' ἡμῶν ζητούμενον εὐρεθῇ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγροτικῆς ἀπλότητος. »

Ἦρσεν εἰς τοὺς βασιλόπαιδας ἡ πρότασις, καὶ διὰ μικρῶν δώρων καὶ οἰκιακῶν ἐρωτήσεων παρεκίνησαν τοὺς ποιμένας νὰ εἴπωσι τὴν γνώμην των περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν καταστάσεως· ἀλλ' ἦσαν τόσον ἄγροικοὶ καὶ ἀμαθεῖς, τόσον ὀλίγον ἱκανοὶ νὰ παραβάλλωσι τὸ καλὸν πρὸς τὸ κακὸν τῆς ἐνασχολήσεώς των, καὶ τόσον συγκεχυμένοι εἰς τὰς διηγήσεις καὶ περιγραφὰς τῶν, ὥστε ὀλίγα ἠδύνατό τις νὰ μάθῃ ἐξ αὐτῶν. Ἦτον ὅμως πρόδηλον ὅτι ἐβασανίζοντο ὑπὸ τῆς δυσαρεσκείας, ὅτι ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ὡς καταδικασμένους νὰ ἐργάζωνται πρὸς ὄφελος τῶν πλουσίων, καὶ ὅτι ἐβλεπον μετ' ἡλιθίου δυσμενεῖας τοὺς ἀνωτέρους των.

Ἡ βασιλόπαις ἀνήγγειλε μετὰ σφοδρότητος, ὅτι οὐδέποτε ἤθελε συγχωρήσειν εἰς τοὺς φθονερούς

τούτους ἀγρίους νὰ γένωσι σύντροφοί της, καὶ ὅτι δὲν ἐπεθύμει ποσῶς νὰ ἴδῃ ἄλλα τοιαῦτα δείγματα ποιμενικῆς εὐδαιμονίας· ἀλλ' ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἦσαν μυθώδη τὰ περὶ ἀπλοικῶν ἡδονῶν ἐξιστορούμενα, καὶ ἀμφίβαλλεν ἂν ἡ ζωὴ περιέχῃ τι προτιμότερον τῶν εἰς ἀγρούς καὶ δάση εἰρηνικῶν εὐχαριστήσεων. Ἦλπιζεν ὅτι ὁ καιρὸς ἐμελλε νὰ ἔλθῃ, ὅποτε, μετ' ὀλίγων ἐναρέτων καὶ κομφῶν συντρόφων, ἤθελε συλλέγειν ἄνθη, φυτευθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς χειρῶν, περιθάλλειν ἀρνία τῆς ἰδίας αὐτῆς ἀμνάδος, καὶ ἀκροάζεσθαι ἀμερίμνος, μεταξὺ βράκων καὶ αὐρῶν, ἰδίαν αὐτῆς θεράπαιναν ἀναγινώσκουσαν ἐν τῇ σκιά.

ΚΕΦΑΛ. ΚΑ'. Ὁ κίνδυνος τῆς εὐδαιμονίας.

Τὴν ἐπαύριον ἐξηκολούθησαν τὴν ὁδοπορίαν, ἕως οὗ ἠναγκάσθησαν ὑπὸ τῆς θερμότητος νὰ ζητήσωσι σκέπη. Ἀνεκάλυψαν δὲ πυκνὸν τι ἄλσος ὀλίγον ἀπέχον, εἰς δὲ μόλις ἐμβάντες ἐνόησαν ὅτι προσήγγιζον εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων. Οἱ θάμνοι ἦσαν ἐπιμελῶς κλαδευμένοι πρὸς ἀνοιξιν βαθυσκίων περιπάτων· οἱ κλώνες ἀντικειμένων δένδρων ἦσαν τεχνητῶς συμπεπλεγμένοι· πρασιαὶ ποικίλων ἀνθέων ἐστόλιζον ὑπαίθρια τινὰ μέρη· καὶ ποτάμιον, ἐλικιδῶς ῥέον παρά τὴν πλευρὰν τῆς ὁδοῦ, ποτὲ μὲν ἐπλατύνετο εἰς δεξιὰ μὲν, ποτὲ δ' ἐκωλύετο ὑπὸ πετρῶν ἐπίτηδες ἐστοιχασμένων πρὸς αὐξήσιν τοῦ κελαρυσμοῦ του.

Βραδέως τὸ ἄλσος διερχόμενοι, εὐφραίνοντο εἰς τοιοῦτον ἀνέλπιστον καταγώγιον, καὶ ἠπόρουσαν ποῖος εἰς τὰς ἀγροίκους ἐκεῖνας καὶ ἀσυχνάστους χώρας ἔλαβε καιρὸν καὶ κλίσιν εἰς τοιαύτην ἀθῶαν πολυτέλειαν.

Μετ' ὀλίγον, ἤκουσαν τὸν ἦχον τῆς μουσικῆς, καὶ εἶδον νεανίσκους καὶ παρθένους χορεύοντας ἐν τῷ ἄλσει· ἔτι δὲ περαιτέρω βαδίσαντες, ἐθεώρησαν μεγαλοπρεπὲς παλάτιον ἐπὶ λόφου ὠκοδομημένον, καὶ περικυκλωμένον ὑπὸ δάσους. Τὰ φιλόξενα τῆς ἀνατολῆς ἦθη ἐσυγχώρησαν εἰς αὐτοὺς νὰ εἰσέλθωσι, καὶ ὁ δεσπότης ὑπεδέχθη αὐτοὺς ὡς ἀνὴρ ἐλευθέριος καὶ περίπλους.

Εἶχε δ' ἄρκετὴν γυνῶσιν τοῦ κόσμου, ὥστε νὰ διακρίνῃ ἐκ τῶν φαινομένων, ὅτι δὲν ἦσαν οἱ ξένοι ἐκ τῶν τυγόντων, καὶ παρέθηκε μεγαλοπρεπῆ τράπεζαν. Ἡ εὐγλωττία τοῦ Ἰμλάκου εἰλκυσε τὴν προσοχὴν του, καὶ ἡ σεμνὴ εὐπροσηγορία τῆς βασιλόπαιδος διήγειρε τὸ σέβας του. Προτείναντας ν' ἀπέλθωσι, παρεκάλει αὐτοὺς νὰ σταθῶσι, καὶ τὴν ἐπαύριον ἦτον ἔτι μεγαλητέρα ἡ ἀθελήσια του νὰ στέρξῃ εἰς τὴν ἀναχώρησίν των. Εὐκόλως δ' ἐπέισθησαν νὰ μείνωσι, καὶ βαθμηδὸν ἔλαβον θάρσος καὶ οἰκειότητα.

Ὁ βασιλόπαις, βλέπων ὅλους τοὺς θεράποντας ἰλαροὺς, καὶ ὄλον τὸ πρόσωπον τῆς φύσεως μειδιῶν περὶ τὸν πλούσιον οἶκον, ἠλπίζεν ἤδη ὅτι εὐρήκε τὸ ζητούμενον· ἀλλ' ὅτε συνεχάρη τὸν κύριον διὰ τὰ κτήματά του, «Φαίνομαι τῶντι εὐδαίμων,» ἀπεκρίθη ἐκεῖνος μετ' ἀναστεναγμοῦ, «ἀλλὰ τὰ φαινόμενα πολλάκις ἀπατῶσιν. Ἡ εὐδαιμονία μου ἐκθέτει εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν μου· ὁ σατράπης τῆς Αἰγύπτου μὲ ἐχθρεύεται ἐνεκα τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς δημοτικῆς μου ὑπολήψεως. Μέχρι τοῦδε μὲ ὑπεράσπισαν κατ' αὐτοῦ οἱ μεγαιστᾶνες τῆς χώρας· ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν ἰσχυρῶν ἡ εὐνοία εἶναι ἄστατος, δὲν ἤθελεν εἰσθαι παράδοξον νὰ πεισθῶσι μετ' ὀλίγον οἱ ὑπερασπισταὶ μου νὰ συμμεθέξωσι τῆς ἀρπαγῆς. Τοὺς θησαυροὺς μου ἐπεμψα ἤδη εἰς μακρὸν τόπον, καὶ εἶμαι ἔτοιμος ν' ἀκολουθήσω αὐτοὺς ἅμα ἴδω σημεῖόν τι κινδύνου. Τότε οἱ ἐχθροὶ μου θέλουσιν ἐντροφήσειν εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ ἀπολαύσει τοὺς φυτευθέντας ὑπ' ἐμοῦ κήπους.»

Ἄπαντες συνάμα ἐλεεινολόγησαν τὸν κίνδυνον, καὶ ἀπευχίθησαν τὴν ἐξορίαν του· ἡ δὲ βασιλόπαις τόσον ἐταράχθη ὑπὸ τῆς λύπης καὶ τῆς ἀγανακτήσεως, ὥστε ἀπεσύρθη εἰς τὸν θάλαμόν της. Ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἀκόμη διατρίψαντες μετὰ τοῦ εὐμενοῦς ξενόδοχου των, ὑπῆγαν ἔπειτα εἰς ζήτησιν τοῦ ἐρημίτου.

ΚΕΦΑΛ. ΚΒ'. Ἡ εὐδαιμονία τοῦ μονάζοντος. Ἡ ἱστορία τοῦ ἐρημίτου.

Τὴν τρίτην ἡμέραν, ὑπὸ τῶν χωρικῶν διευθυνόμενοι, ἐφθασαν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀσκητοῦ· ἦτο δὲ σπήλαιον κατὰ τὴν πλευρὰν ὄρους, σκιαζόμενον ὑπὸ φοινίκων, καὶ τοσοῦτον ἀπέχον τοῦ καταβράκτου, ὥστε οὐδὲν ἄλλο ἠκούετο εἰμὴ ἔλαφρον τι ὁμοειδὲς κελάρυσμα, κατευνάζον τὸ πνεῦμα καὶ εἰς σπουδαίαν ἄγον μελέτην, ὅποτε μάλιστα ἐβοηθεῖτο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου μεταξὺ τῶν κλάδων συρρίζοντος. Τὸ πρῶτον τραχὺ κατασκευάσμα τῆς φύσεως εἶχε τόσον βελτιωθῆ διὰ τῆς ἀνθρωπίνου ἐργασίας, ὥστε τὸ σπήλαιον περιεῖχε διάφορα δωμάτια κατάλληλα εἰς διαφόρους χρήσεις, καὶ πολλάκις ἔδιδε σκέπη εἰς τοὺς ὁδοιπόρους ἐν καιρῷ νυκτὸς ἢ ἀνεμοζάλης.

Ὁ ἐρημίτης ἐκάθητο πλησίον τῆς θύρας, ἀπολαύων τὴν δροσερὰν δειλινὴν αὐραν. Ἐξ ἐνὸς μέρους ἔκειτο βιβλίον μὲ κονδύλια καὶ χάρτην, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου μηχανικὰ ἐργαλεῖα διαφόρων εἰδῶν. Ἐνῶ προσήγγιζον εἰς αὐτὸν ἀθεώρητοι, παρετήρησεν ἡ βασιλόπαις ὅτι δὲν εἶχε τὴν ὄψιν ἀνθρώπου εὐρόντος ἢ δυναμένου νὰ διδάξῃ τὴν ὁδὸν τῆς εὐδαιμονίας.

Ἐχαιρέτησαν δ' αὐτὸν μὲ πολὺ σέβας, καὶ ἀντεχαιρέτηθησαν εὐγενῶς. «Τέκνα μου,» εἶπεν, «ἂν ἐχάσατε τὸν δρόμον, ἀσμένως θέλω σᾶς χορηγήσει

πᾶν ὅ,τι τὸ σπήλαιόν μου περιέχει. Μοῦ εὐρίσκονται ὅσα ἡ φύσις ἀπαιτεῖ, καὶ βέβαια εἰς κελλίον ἐρημίτου δὲν ἐλπίζετε καρυκεύματα.»

Εὐγνωμότως ἐδέχθησαν τὴν πρόσκλησιν, καὶ εἰσηλθόν· εὐχαριστήθησαν δὲ πολὺ μὲ τὴν καθαρότητα καὶ τὴν εὐταξίαν. Ὁ ἐρημίτης παρέθηκε κρέας καὶ οἶνον, καίτοι αὐτὸς τρεφόμενος μόνον ἐξ ὀπωρῶν καὶ ὕδατος. Ἡ ὁμιλία του ἦτον ἰλαρὰ χωρὶς ἐλαφρότητας, καὶ εὐσεβῆς χωρὶς ἐνουσιασμοῦ. Ταχέως ἀπέλαβε τὴν ὑπόληψιν τῶν ξένων, καὶ ἡ βασιλόπαις μετεμελήθη διὰ τὴν πρόωρον μέμψιν της.

Ἐπὶ τέλους ὁ Ἰμλάκος ἤρχισεν οὕτω· «Δὲν θαυμάζω πλέον ὅτι ἡ ὑπόληψίς σου εἶναι τόσον ἐκτεταμένη· εἰς τὸ Κάϊρον ἠκούσαμεν τὴν σοφίαν σου, καὶ ἠλθομεν νὰ σὲ παρακαλέσωμεν ὅπως διευθύνῃς τὸν νέον καὶ τὴν νέαν ταύτην εἰς τὸ νὰ ἐκλέξωσι σάδιον ζωῆς.»

«Πᾶν εἶδος ζωῆς,» ἀπεκρίθη ὁ ἐρημίτης, «εἶναι καλὸν εἰς τὸν καλῶς διάγοντα· καὶ ἄλλον κανόνα δὲν ἔχω νὰ δώσω περὶ τοῦ βίου, εἰμὴ νὰ φεύγῃ τις πᾶν ὅ,τι φαίνεται κακόν.»

«Ἐκεῖνος βεβαίωτα φεύγει ἀπὸ παντὸς κακοῦ,» εἶπεν ὁ βασιλόπαις, «ὅστις ἀφιερώνεται εἰς τὴν μοναξίαν, ἢ ἐσύστησας διὰ τοῦ παραδείγματός σου.»

«Τῶντι,» εἶπεν ὁ ἐρημίτης, «δεκαπέντε ἐνιαυτοὺς ἔζησα ἐν μοναξίᾳ· πλὴν δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μιμηθῶσι τινες τὸ παράδειγμά μου. Νέος ὢν εἶχον ἐπάγγελμα τὰ ὄπλα, καὶ βαθμηδὸν ἐπροβιάσθην εἰς τὴν ἀνωτάτην στρατηγικὴν θέσιν. Ἐκτεταμένως χώρας διήλθον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν στρατευμάτων μου, καὶ εἶδον πολλὰς μάχας καὶ πολιορκίας. Τέλος, ἀηδιάσας ἐνεκα τῆς προτιμῆσεως νεωτέρου τινὸς ἀξιωματικοῦ, καὶ αισθανόμενος ὅτι παρήκμαζεν ἡ εὐρωστία μου, ἀπεφάσισα νὰ τελειώσω τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ, εὐρῶν τὸν κόσμον πλήρη παγίδων, διχονοίας, καὶ ἀθλιότητος. Ὑπ' ἐχθροῦ ποτε διωκόμενος, ἐσώθην καταφυγῶν εἰς τὸ σπήλαιον τοῦτο· ὅθεν ἐπροτίμησα αὐτὸ ὡς τελευταίαν κατοικίαν μου. Ἐμίσθωσα τεχνίτας νὰ σχηματίσωσιν αὐτὸ εἰς θαλάμους, καὶ ἐναποταμίευσα πᾶν ὅ,τι ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ μὲ χρειασθῇ.»

«Ὅτε πρῶτον ἀπεσύρθη εἰς τὸ καταγώγιον τοῦτο, καὶ ἰκανὸν χρόνον μετέπειτα, μ' εὐφραίνεν ἡ ἐκ τοῦ θορύβου καὶ τῆς βίας τοῦ πολέμου αἰφνίδιος μεταβολὴ εἰς ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν, ὡς εὐφραίνει τὸν χειμαζόμενον ναύτην ἢ εἰς τὸν λιμένα εἰσόδος. Ἀφοῦ δὲ παρήλθεν ἡ τέρψις τῆς καινοφανείας, ἐνησυχολοῦμην εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐν τῇ κοιλάδι φυτῶν, καὶ τῶν ὄρυκτῶν ὅσα συνήθροίζον ἐκ τῶν βράκων. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἔρευνα κατήνησεν ἤδη ἄνοστος καὶ ὄχληρά· πρὸ καιροῦ τὸ πνεῦμά μου εὐρίσκειται εἰς περισπασμὸν καὶ ἀκαταστασίαν· διαταράσσεται ὑπὸ χι-

λίω ἀμφιβολιῶν καὶ φαντασιῶν ματαίων, αἵτινες καθ' ὥραν ὑπερισχύουσιν ἐναντίον μου, καθὼ στερημένου πάσης διασκεδάσεως. Ἐνίοτε αἰσχύνομαι συλλογιζόμενος, ὅτι δὲν ἠδυνήθην ἄλλως πως νὰ προφυλαχθῶ τῆς κακίας εἰμὴ ἀναχωρῶν ἐκ τῆς ἀσκήσεως τῆς ἀρετῆς, καὶ ἀρχίζω νὰ ὑποπτεύωμαι ὅτι μ' ἐφερην εἰς τὴν μοναξίαν ταύτην ἢ μνησικακία μᾶλλον ἢ ἡ εὐσέβεια. Ἡ φαντασία μου ἐντροφᾷ εἰς σκηναὺς μωρίας· καὶ λυποῦμαι ὅτι ἔχασα τόσον πολὺ, ἐκέρδησα δὲ τόσον ὀλίγον. Εἰς τὴν μοναξίαν, ἐὰν ἀποφεύγω τὸ παράδειγμα τῶν κακῶν, στεροῦμαι ὡσαύτως τῆς συμβουλῆς καὶ τῆς συνομιλίας τῶν ἀγαθῶν. Πρὸ πολλοῦ παραβάλλω τὰ κακὰ μὲ τὰ καλὰ τῆς κοινωνίας, καὶ ἔχω ἀπόφασιν νὰ ἐπανέλθω αὐριον εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ζωὴ τοῦ μονάζοντος εἶναι βεβαίως ἀθλία, ἀλλ' ὄχι καὶ βεβαίως εὐσεβῆς.»

Ἦκουσαν μετ' ἐκπλήξεως τὴν ἀπόφασίν του, ἀλλὰ μετὰ βραχείαν παῦσιν ἐπρότειναν νὰ ὀδηγήσωσιν αὐτὸν εἰς τὸ Κάϊρον. Ἐξέχωσε δ' ἰκανὸν θησαυρὸν, ὃν εἶχε κεκρυμμένον μεταξὺ τῶν βράκων, καὶ συνώδευσεν αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν, ὅπου πλησιάσας ἐθεώρει περιχαρῆς.

ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΩΝ ΤΑΠΡΟΒΑΝΑΙΩΝ.

Ἡ ΖΩΗ τοῦ ἀνθρώπου περιορίζεται εἰς ἑκατὸν ἔτη, ἐξ ὧν τὸ ἡμισυ δαπανᾶται εἰς τὸν ὕπνον· τὸ ἡμισυ τῶν ἐπιλοιπῶν πενήτηντα εἶναι οἱ χρόνοι τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ τοῦ γήρατος· μένουσιν ἄρα εἰκοσιπέντε ἐνιαυτοὶ, καὶ οὗτοι πολλάκις πλήρεις ἀσθενείας καὶ βασιάνων—ποῖαν λοιπὸν εὐδαιμονίαν ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὁ παρομοιάζων τὰ κυλιόμενα κύματα τοῦ τεταραγμένου ὠκεανοῦ;

Ἡ παιδεία εἶναι μέγας στολισμὸς εἰς τὸν ἄμμοιρον προσωπικῆς καλλονῆς· εἶναι θησαυρὸς ἀνεξάντλητος· φίλος, πλουτίζων κατὰ διαφόρους τρόπους· σύντροφος, συνεργῶν εἰς τὴν ἀπόκτησιν φήμης καὶ εὐδαιμονίας—εἶναι ὁ θησαυρὸς τῶν θησαυρῶν· εὐμενῆς καὶ ἀχώριστος συγγενῆς εἰς τὰς ὁδοπορίας· κραταῖος φύλαξ καὶ προστάτης· ἀντικείμενον ἀξίον νὰ λαμβάνῃ τὸ σέβας καὶ τῶν βασιλέων—ὁ ἀμαθὴς λοιπὸν καὶ ἀνεπιστήμων βέβαια δὲν εἶναι καλῆτερος τοῦ κτήνου.

Ἡ γλαυξ εἶναι τυφλὴ τὴν ἡμέραν, ὁ δὲ κόραξ τὴν νύκτα· ἀλλ' ὁ περιθάλλων κακίαν, φθόνον, καὶ ὀργὴν, εἶναι πολὺ τυφλότερος, ἀόμματος τρόπον τινὰ νύκτα τε καὶ ἡμέραν, μηδὲν βλέπων, καὶ ἀνάσθητος παντὸς τοῦ σχῆσιν τιμὰ πρὸς τὸ καλὸν ἢ τὸ κακὸν ἔχοντος.

Ἐὰν γυνὴ τις θέλῃ νὰ ὀδηγῇ τὸν ἄνδρα της, ἃς ἐπιχειρήσῃ τὸ δύσκολον τοῦτο ἔργον, ὄχι ὡς ὁ ἵππον καταδαμάζων, ὅστις μεταχειρίζεται τὸν χαλινὸν καὶ τὸ πτερνιστήριον, καὶ ποτὲ μὲν ἀναχαιτίζει, ποτὲ δὲ κεντᾷ· ἀλλ' ὡς ὁ ναύτης, ὁ κυβερνῶν τὸ πλοῖον, καὶ διευθύνων τὸν δρόμον του διὰ μόνης τῆς ἀφῆς, ἐνῶ οὐδεὶς ἐμπορεῖ νὰ ἴδῃ τὴν δύναμιν, ἥτις ὀδηγεῖ τὴν κίνησίν του.

ΕΙΣ ΕΝ ΑΣΤΡΟΝ.

Ὡ ΣΥ, ποῦ εἶ τοῦ αἰθέρος τὰς ἀχαιεὶς ἐκτάσεις
Δι' ἀμυδροῦ ὄρασαι φωτὸς καὶ ἀθεοβαίον,
Ὡς ἄστρακον λευκάζον εἰς τὸν βυθὸν θαλάσσης,
Χανόμενον καὶ πάλιν φαινόμενον ἐκ νέου.

Ἐάν ὁ μέγας οὗτος σωρὸς τῶν ἀδαμάντων
Τὸ ἄκρον τῆς ἐσθῆτος ἀποτελῆ τοῦ Πλάστου,
Σὺ τοῦ κραπέδου εἶσαι τοῦ Ποιητοῦ τῶν πάντων
Μικρὸς ἀδάμας στίλβων εἰς τὰς πυκνὰς πτυχὰς του.

Ἡ ἂν δὲν ἦν ἐσθῆς του, ἀλλὰ βωμὸς προχέων
Ἀεῖβρον φῶς λύχνων χιλίων καὶ χιλίων,
Λαμπὰς μικρὰ σὺ εἶσαι, εἰς πείσμα τῶν βυρέων
Ἀσβεστον συντηροῦσα τὸ φέγγος σου τὸ θεῖον.

Ἡ ἂν ὁ θόλος οὗτος τοῦ στερεώματός του,
Κατάστιλπνος ἐκ λίθων σμαράγδου καὶ σαπφείρου,
Δὲν ἦναι οὗτ' ἐσθῆς του χρυσοῦ, οὔτε βωμὸς του,
Ἄλλὰ σωρεία κόσμων ἐκτάσεως ἀπειροῦ,

Σὺ τότε ζωογόνος πηγὴ φωτὸς καὶ κάλλους
Ἥλιος εἶσαι φέρων πλανήτας κινουμένους,
Καὶ πᾶς σου δὲ πλανήτης ὑποπλανήτης ἄλλους,
Ὡς πρὸς μητέρα ὄρνεις μικροὺς συσσωρευμένους.

Καὶ φέρεις λοιπὸν, γίγχα, ἐπὶ εὐρέων νώτων,
Καὶ γαίας καὶ θαλάσσας, καὶ λόφους καὶ πεδιά,
Καὶ μυριάδας ἴσως ἀστέρων πολυκρότων·
Πλὴν ποῖα των ἡ τύχη, καὶ τίς ἡ ἱστορία;

Καὶ τὰ ἐν σοί, ὦ κόσμε, ὡς τὰ ἐνθάδε, ρέουν;
Γεννῶνται μυριάδες, καὶ θνήσκουν μυριάδες;
Καὶ μυριάδες χαίρουν, καὶ μυριάδες κλαίουں,
Καὶ νυμφικαὶ μαρμαίρουν καὶ νεκρικαὶ λαμπάδες;

Τίς νόμος τῶν υἰῶν σου τὰ δίκαια εὐθύνει;
Ἄγνη ἐλευθερία εἰς τὰς βουλὰς των ἀρχει;
Ἡ ὁ λαὸς σου γόνου πρὸ τῶν τυράννων κλίνει,
Καὶ θῦμα τοῦ κρατοῦντος ὁ ἀσθενὴς ὑπάρχει;

Κ' ἐνῶ ὁ ὀφθαλμὸς μου, ὦ ἄστρον, σ' ἀτενίζει,
Σὲ διαπέρθουν ἴσως στρατεύματα καὶ στόλοι·
Ἐπὶ τὰ βήματά των τὸ ἔδαφος σου τρίζει,
Καὶ μάχαι συγκροτοῦνται, καὶ πίπτουν στρατοὶ ὄλοι.

Καὶ ὅμως τόσα ὄντα, βοή καὶ τύρβη τόση,
Ἐντὸς στενῶν τὰ πάντα ἐγκλείονται ὀρίων·
Πέραν δὲ τούτων μένουں νεκρὰ καὶ σιωπῶσι,
Κ' εἰς ἐν σμικρὸν τὰ πάντα συγγέονται σημείων.

Καὶ τὸ σημεῖον τοῦτο ποῦ στίλβει εἰς τὰ ὕψη,
Καὶ πόποτε ἢ θέσιν ἢ ὄραν δὲν ἀλλάσσει,
Ἄν ἔλθῃ νύξ κ' ἐκεῖνο δὲν ἔλθῃ, τί θὰ λείψῃ;
Εἴς κόκκος εἰς τὴν ἀμμοῦν, ἐν φύλλον εἰς τὰ δάση!

Ὡ ἄστρον! ἀνατέλλεις αἰώνια καὶ δύεις,
Κ' εἰς τὴν πληθὺν τῶν ἀστρῶν ἡμεῖς σὲ παρορῶμεν.

Πιστῶς τὴν ὀρισμένην ὁδὸν του διανύεις,
Καὶ εἶσαι ἢ δὲν εἶσαι ποτὲ δὲν ἐρωτῶμεν.

Ἡ νύξ δταν ἐπέλθῃ, ὡσάν δειλὴ τις κόρη,
Ἐσχάτον σὺ τῶν ἀστρῶν με συστολὴν προκύπτεις·
Γλυκοχαράζει μολις, κ' ὀπίσω εἰς τὰ ὄρη
Σὺ πρῶτον ἀπὸ ἅλα τὸ πρόσωπόν σου κρύπτεις.

Ἄνωνομον σ' ἀφῆκεν ὁ Ἄργος Ἀστρονόμος,
Πλὴν σὺ ἐπανατέλλεις ἀείποτε ὄρηιον,
Κ' εἰς τὸν γλαυκὸν αἰθέρα μαρμαίρεις, ἄστρον ὅμως
Θὰ ἔλθῃ νύξ ὁπότε δὲν θ' ἀνατείλῃς πλέον!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΤΣΟΥΓΓΑΣ.

ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ.

1. Οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται καὶ μένουں ἴσοι κατὰ τὰ
δίκαια· αἱ κοινωνικαὶ διακρίσεις καὶ ἀνισότητες βράσιν ἄλ-
λην δὲν ἔχουν παρὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν.

2. Σκοπὸς πάσης πολιτικῆς κοινωνίας εἶναι ἡ φυλακὴ
τῶν φυσικῶν καὶ ἀπαραγράπτων τοῦ ἀνθρώπου δικαίων·
τὰ δίκαια ταῦτα εἶναι, ἡ ἐλευθερία, ἡ ἰδιοκτησία, ἡ προ-
σωπικὴ ἀσφάλεια, καὶ ἡ ἀντίστασις εἰς τὴν καταδυνα-
στείαν.

3. Εἰς μόνον τὸ ἔθνος ἀνήκει φυσικὰ πᾶσα κυριαρχία·
οὐδεμία σύνοδος ἀνθρώπων, οὐδὲ κανεὶς μερικὸς ἀνθρώπος
ἐμπορεῖ νὰ ἐξουσιάζῃ, χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἔθνους.

4. Ἡ ἐλευθερία εἶναι ἡ ἄδεια νὰ πράσῃ τις ὅ,τι δὲν
βλάπτει ἄλλον· ὅθεν ἀκολουθεῖ, ὅτι ἡ ἐνέργεια τῶν φυσι-
κῶν δικαίων ἐκάστου πολίτου δὲν γνωρίζει ἄλλα ὄρια πα-
ρὰ τὸ νὰ μὴν ἐμποδίζῃ τοὺς λοιποὺς πολίτας νὰ ἀπολάβω-
σι τὰ αὐτὰ δίκαια. Τὰ ὄρια ταῦτα διορίζονται ὑπὸ μόνου
τοῦ νόμου.

5. Ὁ νόμος δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἀπαγορεύῃ πλὴν μόνως
τὰς βλαβεράς εἰς τὴν κοινωνίαν πράξεις. Ὅ,τι δὲν ἀπα-
γορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου, κανεὶς δὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ τὸ
ἐμποδίσῃ· οὐδὲ κανεὶς ἐμπορεῖ νὰ βιασθῇ νὰ πράξῃ ὅ,τι
ὁ νόμος δὲν προστατᾷ.

6. Ὁ νόμος εἶναι φανέρωσις τῆς γενικῆς τοῦ ἔθνους θε-
λήσεως. Ἄπαντες δὲ οἱ πολῖται ἔχουν δίκαιον νὰ συνερ-
γήσωσιν εἰς τὴν θέσιν τοῦ νόμου, ἢ προσωπικῶς, ἢ δι' ἀν-
τιπροσώπων. Ὁ νόμος, εἴτε προστατεύων, εἴτε κολάζων,
πρέπει νὰ ἦναι ὁ αὐτὸς δι' ὅλους. Ἐπειδὴ ἐνώπιον αὐτοῦ
εἶναι ἴσοι ὅλοι οἱ πολῖται, ἐπίσης ἔχουν δίκαιον νὰ ἐνεργῶ-
σιν ὅλα τὰ ἀξιώματα, ἐπαγγέλματα καὶ λειτουργήματα
δημόσια, κατὰ τὸ μέτρον τῆς καθενὸς ἰκανότητος, καὶ χω-
ρὶς ἄλλην διάκρισιν, παρὰ τὴν διάκρισιν τῆς ἀρετῆς καὶ
τῆς δυνάμεως των.

7. Κανεὶς δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐγκαλεσθῇ, νὰ πιεσθῇ, ἢ νὰ
κρατηθῇ, πλὴν εἰς περιστάσεις ὀρισμένας ὑπὸ τοῦ νόμου,
καὶ κατὰ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ διατεταγμένους τύπους. Ὅστις
ζητεῖ, ἐκδίδει, ἐνεργεῖ, δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἄλλων, προσταγὰς
αὐτογνώμονας, πρέπει νὰ κολάζεται· καθεὶς ὅμως πολί-
της, προσκαλούμενος, ἢ κρατούμενος δυνάμει τοῦ νόμου,

ΝΕΟΤΗΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑΡΤΕΡΟΥ.

Ὁ ΒΑΛΔΟΜΕΡΟΣ Ἐσπάρτερος, πρῶτον ἀντιβασιλεὺς τῆς
Ἰσπανίας, ἐγεννήθη τὸ 1792, ἐν τῇ Γρανатоῦλα, κώμῃ
τῆς ἐπαρχίας Λαμάνης. Ὁ πατὴρ του ἦτο τεχνίτης
εὐπόλητος, κατασκευαστὴς τροχῶν, ἀμαξῶν, καὶ ἐργαλεί-
ων τῆς γεωργικῆς. Εἰς δὲ τῶν ἀδελφῶν του πατρός του,
Φραγκισκανὸς μοναχὸς, ἔλαβε τὸν Βαλδόμερον εἰς τὴν
μονήν, καὶ ἐφρόντισε περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεώς του. Ἄν ἡ
Ἰσπανία ἔμενεν εἰς τὴν συνήθη εἰρηνικὴν κατάστασιν, ὁ νέος
μαθητὴς τοῦ μοναστηρίου, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἤθε-
λε γένει, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐκκλησιαστικὸς τε καὶ κα-
λόγηρος. Ἀλλὰ περὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ Ἐσπάρτερος
ἐφθασεν εἰς τὸ δέκατον ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὰ στρα-
τεύματα τοῦ Ναπολέοντος ἐπέρασαν τὰ Πυρηναια, καὶ
ἠπέλουν τὴν Ἰσπανικὴν ἀνεξαρτησίαν. Τότε δὲν ἦτο
πλέον καιρὸς διὰ μοναχισμόν· τοῦλάχιστον οὕτως ἐφρόνουں
οἱ νέοι σπουδάζοντες ἐκκλησιαστικοί· καὶ ἄπαντες οἱ καθ'
ὅλα τὰ ἐν τῇ χερσονήσῳ γυμνάσια σχεδὸν ὁμοψύχως ἀπέρ-
ριψαν τὸ βᾶσον, ἐζώσθησαν τὴν ῥομφαίαν, καὶ ἐπήραν τὸ
τουφέκιον εἰς τοὺς ὤμους. Οἱ ὑπ' αὐτῶν συγκροτηθέντες
λόχοι ὠνομάζοντο ἱεροί. Περιελαμβάνοντο δ' ἐν αὐτοῖς
οὐ μόνον οἱ νέοι, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ πολιοῦτριχες μοναχοί,
οὔτινες, συνειθισμένοι εἰς τὴν σκληραγωγίαν, ἀπετέλουں ἀρί-
στους ἀτάκτους στρατιώτας. Ἡ ἱστορία τῶν ὑπὲρ ἀνεξ-
αρτησίας καὶ ἐλευθερίας Ἰσπανικῶν πολέμων ἀναφέρει πολ-
λάκις μοναχοὺς στρατηγούς, οὔτινες παράσημα τῆς στρα-
τηγίας αὐτῶν εἶχον τὸ σχοινίον καὶ τὰ σάνδαλα τοῦ Ἁγ.
Φραγκίσκου.—Ἀπὸ τοῦ 1825 μέχρι τοῦ 1830 ὁ Ἐσπάρ-
τερος ἦτο συνταγματάρχης, τὸ δὲ τάγμα του ἐστάθμευε
κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος εἰς τὴν νῆσον Μαϊώρικαν. Πρὶν
ὑπάγῃ ἐκεῖσε, ἦτο διορισμένος εἰς τινὰ θέσιν ἐπὶ τοῦ Ἰβήρου,
ὅπου ἐγνώρισε τὴν παροῦσαν Δούκισσαν αὐτοῦ, Κυρίαν Για-
κίνθην τοῦ Ἁγίου Σταυροῦ, Senora Jacinta de Santa Cruz.
Ὁ πατὴρ αὐτῆς, γηραλέος ἀξιωματικὸς, ἦτον εἰς τῶν πλου-
σιωτέρων ἰδιοκτητῶν ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Ἰβήρου, καὶ ἡ
Κυρία Γιακίνθη ἦτον ἡ μονογενὴς θυγάτηρ του. Ὁ πατὴρ
δὲν ἤθελε νὰ τὴν δώσῃ εἰς τὸν στρατιώτην, καὶ τοι ὕψη-
λοῦ βαθμοῦ. Ἀλλ' ἡ σταθερότης τῶν νέων ὑπερίσχυσε,
καὶ ὁ γάμος ἱερούργηθη ἐπὶ τέλους. Ἡ νῦν Δούκισσα τῆς
Βικτωρίας ἦτο περίφημος διὰ τὰ κάλλη καὶ τὴν συζυγι-
κὴν ἀγάπην της.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ. Ἀρ. 1.

Η ΧΩΡΑ ΕΔΕΜ.

Η ΕΝ τῇ βίβλῳ τῆς Γενέσεως συντομωτάτη περιγραφή τοῦ τόπου,
ἐν ᾧ ἐτέθησαν οἱ πρωτόπλαστοι Ἀδὰμ καὶ Εὕζ, περιέχει σχεδὸν
ὅλας τὰς σωζομένας γεωγραφικὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ κόσμου, θποίας
ἦτο πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Ὁ σκοπὸς τοῦ Μωϋσεως ἀναμφιβόλως
ἦτο νὰ δείξῃ εἰς τοὺς ἀγνωστὰς τὴν θέσιν, ὅπου ἔγινεν ἡ δοκιμὴ
τῶν προπατόρων μας· ἀλλ' ἡ παρέλευσις τοσούτων αἰώνων, καὶ αἱ

εις την επιφανειαν της γῆς συμβῆσαι μεταβολαι, κατέστησαν ἤδη δυσερμῆνευτον την περικοπήν ταύτην τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Παρκατηρούμεν ὁμως

α. Ὅτι ὁ τόπος οὗτος ἔκειτο πρὸς ἀνατολάς, δηλ. τῆς Παλαιστίνης. Γεν. β'. 8.

β. Ὅτι ὁ ποταμὸς, ὅστις ἐπότιζε τὸν Παράδεισον, ἐχωρίζετο εἰς τέσσαρας ἀρχάς, τουτέστιν ἔδιδεν ἀρχὴν εἰς τέσσαρας μεγάλους ποταμοὺς, οἵτινες μετέπειτα διεπέρνων εὐρυχώρους τόπους, ὡς τὴν Ἀσσυρίαν, κτλ. Ἐδ. 10-14. Ἐκ τούτου δὲ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἦτον εἰς ὑψηλὴν θέσιν.

γ. Ὅτι ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων ποταμῶν δύο ἦσαν ὁ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης.

δ. Ὁ τόπος τῆς Ἐδέμ ἀναφέρεται προσέτι εἰς Δ'. Βασ. 10'. 12, καὶ Ἰεζ. κζ'. 23* καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα ῥητὰ ἐνόνεται μὲ ὀνόματα ἄλλων τόπων, ὧν αἱ θέσεις, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ἦσαν πλησίον τοῦ Τίγριδος καὶ τοῦ Εὐφράτου. — Ἐκ τούτων ὄλων συμπεραίνεται μετὰ μεγάλης πιθανότητος, ὅτι ὁ τόπος τῆς Ἐδέμ ἦτο μέρος τῆς Ἀρμενίας πλησίον εἰς τὰς πηγὰς τῶν δύο τούτων ποταμῶν. Θεωροῦντες δὲ τὸν πίνακα τῆς Ἀρμενίας, βλέπομεν ὅτι ἐκεῖ ἐντὸς μικροῦ διαστήματος πηγάζουσι τῶντιν τέσσαρες μεγάλοι ποταμοί, οἵτινες (καὶ μετὰ τὰς μεταβολὰς τοῦ κατακλισημοῦ) ἀναποκρίνονται θαυμασίως μὲ τὴν περιγραφὴν τοῦ Μωυσέως, καὶ διαχωρίζοντες τὰ ὕδατά των βρέχουσι διαφόρους ἐκτεταμένους τόπους, καὶ τέλος ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Εὐξεινον Πόντον, τὴν Κασπίαν Θάλασσαν, καὶ τὸν Περσικὸν Κόλπον.

Ἐκ τῶν τεσσάρων ποταμῶν τῆς Ἐδέμ ὁ πρῶτος «ἐκυκλοῦσε τὴν γῆν Εὐλάτ.» (Γεν. β'. 11.) τόπον περιφῆμον διὰ τὸ χρυσοῖον. Παρομοίως εἰς ἐκ τῶν τεσσάρων ποταμῶν, τοὺς ὁποίους ἀνέφερα ὡς πηγάζοντας εἰς τὴν Ἀρμενίαν, κ. κ. οἱ τὴν ἀρχαίαν Κολχίδα, τόπον τοπάλαι τόσο περιφῆμον διὰ τὸ χρυσοῖον του, ὥστε ἐγένετο αἰτία τῆς περιδούτου Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας. — Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου ποταμοῦ Γεῶν, «τοῦ κυκλοῦντος πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας,» (ἔδ. 13,) σημειωτέον ὅτι τὸ ὄνομα Αἰθιοπία (Ἑβρ. Χουδ) δὲν περιωρίζετο εἰς μόνον τὴν Ἀφρικανὴν Αἰθιοπίαν, ἀλλ' ἐδίετο προσέτι εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἀσίας, ἅτινα πιθανῶς κατωκίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Χουδ, υἱοῦ τοῦ Χάμ, (Γέν. 1. σ.) ὥστε ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου δὲν πηγάζει καμία δυσκολία. Ὁ τόπος, εἰς ὃν ἐγένετο ἡ πρώτη ἀποικία τῶν ἀπογόνων τοῦ Χουδ, ἐνδέχεται νὰ ἦτο πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς Κασπίας Θαλάσσης· ὁ δὲ Ἀράξης ποταμὸς, πηγάζων πολλὰ πλησίον εἰς τὸν Εὐφράτην, περικυκλῶναι τὸν τόπον τούτον, καὶ ἐπωνομάσθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Γύνδης, τὸ ὅποιον δὲν εἶναι παράξενον νὰ ἦναι παραφθορὰ τοῦ Γεῶν. Ὁ Τίγρις «ἐπροπορεύετο κατέναντι» (ἦγουν ἔβρε πρὸς ἀνατολάς) τῆς Ἀσσυρίας, (ἔδ. 14,) καὶ ὁ Εὐφράτης εἶναι γνωστότατος.

Πρόσθετος εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας ὅτι ἡ κίβωτος τοῦ Νῶε ἐκάθισεν εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἀραράτ, ἢ τῆς Ἀρμενίας· εἶναι δὲ πολλὰ πιθανόν, μάλιστα ἀν συλλογισθῶμεν τὴν μεγάλην ἠλικίαν τῶν πρὸ τοῦ κατακλισημοῦ πατριαρχῶν, ὅτι τοῦτο συνέβη ὄχι μακρὰν τῆς πρώτης κατοικίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Εἶναι μὲν ἀληθινόν ὅτι οἱ τέσσαρες οὗτοι ποταμοὶ δὲν ἐκβαίνουσι τὴν σήμερον ἀπὸ μίαν πηγῆν· ἀλλὰ τοῦτο ἐνδέχεται νὰ ἦναι ἀποτέλεσμα τῶν μεταβολῶν τοῦ κατακλισημοῦ· ἢ, (τὸ καὶ πιθανώτερον ἴσως), τῆς θείας δίκης, ἣτις δὲν ἠθέλησε ν' ἀφήσῃ, μετὰ τὴν παράδασιν τῶν προπατόρων μας, ἴχνος τῆς πρῆνι εὐτυχούς κατοικίας των.

* Κατὰ τὸ Ἑβρ. κείμενον.

Πρὸς ἀνατολάς τῆς Ἐδέμ* ἔκειτο ὁ τόπος, εἰς ὃν κατέφυγεν ὁ Κάιν ὅτε ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου, Γέν. δ'. 16. Περὶ δὲ τούτου δὲν γνωρίζομεν ἄλλο εἰμὴ ὅτι ὠνομάσθη ἐκ τοῦ συμβάντος τούτου Ναιδ, (Ἑβρ. Νῶδ, φυγή.)

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΠΟΓΟΝΩΝ ΤΟΥ ΝΩΕ.

Τὸ δέκατον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως περιέχει τὴν γενεαλογίαν τῶν ἀπογόνων τοῦ Νῶε, οἵτινες διμερίσθησαν τὴν γῆν, (ἔδ. 25.) καίτοι δὲ σύντομον, καὶ ἀχρηστον σχεδὸν φαινόμενον εἰς τὸν ἐπιπόλαιον ἀναγνώστην, συμβάλλει ὁμως τὰ μέγιστα εἰς ἀνάπτυξιν τῆς συγκεχυμένης ἱστορίας τῶν ἀρχαιοτάτων ἐθνῶν. Ὡς ἐπιτοπλεῖστον τὰ ὀνόματα τῶν ἐθνῶν ἐκείνων δὲν ἦσαν ἄλλα εἰμὴ τὰ ὀνόματα τῶν προπατόρων των. Τὰ αὐτὰ κατήνησαν ἐπομένως καὶ ὀνομασίαι τῶν χωρῶν, ἔπου κατῶκον.

Ὅταν ζητῶμεν νὰ ἐξακριβώσωμεν μετὰ τόσους αἰῶνας τὰς κατοικίας τῶν λαῶν ἐκείνων, μᾶς παρουσιάζονται τῶντιν πολλὰ δυσκολία· ὅθεν περιοριζόμεθα εἰς μίαν μόνον γενικὴν παρατήρησιν, ὅτι τοῦ Ἰάφεθ οἱ ἀπόγονοι ἐπορεύθησαν πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς δυσμὰς, καὶ ἐξηπλώθησαν εἰς τὰ δυτικὰ μέρη τῆς Ἀσίας καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην· τοῦ δὲ Σῆμ ὅτι ἐπορεύθησαν πρὸς ἀνατολάς, καὶ κατώκισαν τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Ἀσίας καὶ τοῦ Χάμ ὅτι ὑπῆγαν πρὸς νότον, καὶ κατώκισαν τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Παλαιστίνην, καὶ μέρος τῆς Ἀραβίας. Οἱ Ἴωνες καὶ λοιποὶ Ἑλλήνες νομίζονται ἀπόγονοι τοῦ Ἰωάν, υἱοῦ τοῦ Ἰάφεθ· οἱ Ἀρμένιοι, ἀπόγονοι τοῦ Θοργαμᾶ, ἐγγόνου τοῦ Ἰάφεθ· οἱ Σκύθαι, ἀπόγονοι τοῦ Μαγῶγ, υἱοῦ τοῦ Ἰάφεθ· οἱ Αἰγύπτιοι, ἀπόγονοι τοῦ Μεσατῆν, υἱοῦ τοῦ Χάμ, (ὅθεν καὶ τὸ σημερινὸν Ἀραβικὸν ὄνομα τῆς Αἰγύπτου, Μισήρ.) οἱ Ἑβραῖοι, ἀπόγονοι τοῦ Ἑβερ, δισεγγόνου τοῦ Σῆμ· κλπ. κλπ.

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.

Εὐθὺς ὅτε ἤρχισαν οἱ ἄνθρωποι νὰ πληθύνονται ὀλίγον μετὰ τὸν κατακλισημὸν, καὶ πρὶν ἀκόμη διασπαρῶσιν εἰς τὴν γῆν, ἐπεχείρησαν τὴν πυργοποιεῖν μὲ σκοπὸν νὰ μένωσιν ὅλοι ὁμοῦ, καὶ νὰ μὴ διασκορπισθῶσι κατὰ τὴν θέλησιν καὶ τὴν προσταγὴν τοῦ Πλάστου· ἡ θαυμασία δὲ σύγχυσις τῆς γλώσσης των, ἣτις διέκοψε τὸ ἔργον τοῦτο, ἔδωκε καὶ τὸ ὄνομα Βαβέλ (σύγχυσις) εἰς τὸν πύργον καὶ εἰς τὴν πόλιν· ἐντεῦθεν μετεπλάσθη τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, Βαβυλῶν, καὶ τὸ τῆς περιοχῆς Βαβυλωνία.

Ἡ Βαβυλωνία συνώρευε πρὸς βορρᾶν μὲν μὲ τὴν Ἀσσυρίαν καὶ Μεσοποταμίαν, πρὸς δὲ ἀνατολάς μὲ τὴν Περσίαν, πρὸς νότον μὲ τὸν Περσικὸν κόλπον, καὶ πρὸς δυσμὰς μὲ τὴν Ἀραβίαν.

Ὄνομάζετο κατ' ἀρχὰς μὲν Σενναάρ, ὕστερον δὲ Γῆ τῶν Χαλδαίων, μετὰ ταῦτα Βαβυλωνία, καὶ τὴν σήμερον ὀνομάζεται Ἰράκ Ἀραβική.

Ἡ Βαβυλωνία εἶναι τόπος ὁμαλὸς, ποτιζόμενος ὑπὸ τῶν δύο μεγάλων ποταμῶν, Εὐφράτου καὶ Τίγριδος, οἵτινες καὶ πολλὰκις πλημμυρίζουσι αὐτήν. Πολλὰ δὲ διώρυγες τοπάλαι ἔφερον τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν τούτων εἰς ὅλα τὰ μετὰ αὐτῶν μέρη· ὅθεν ὁ Ἰερραμίας παριστάνει τοὺς Βαβυλωνίους κατοικοῦντας ἐπὶ πολλῶν ὑδάτων, καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμη ὁ τόπος ἐφημιζέτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς καρποφόρος.

Κυριώτεροι πόλεις τῆς Βαβυλωνίας ἦσαν

1. Ἡ Βαβυλῶν, ἣτις ἦτο μητρόπολις τῆς Χαλδαίας κατὰ τὸν

* Κατέναντι Ἐδέμ, ἢ ἔμπροσθεν τῆς Ἐδέμ, σημαίνει πρὸς ἀνατολάς τῆς Ἐδέμ. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ὠνομάζον ἔμπροσθεν τὴν ἀνατολήν, ὅπισθεν τὴν δύσιν, δεξιὰ τὸν νότον, καὶ ἀριστερὰ τὸν βορρᾶν.

καιρὸν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Ἰουδαίων. Τὴν ἐστολισε δὲ μέγαν ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ τὴν κατέστησεν ἔδραν τῆς σχεδὸν παγκοσμίου βασιλείας αὐτοῦ· ὅθεν ἐκαυχῆθη ὅτι τὴν ἐκτίσεν «ὡς καθέδραν τοῦ βασιλείου του, μὲ τὴν ἰσχύν τῆς δυνάμεώς του, καὶ εἰς τιμὴν τῆς δόξης του.» Καὶ ὁ Θεὸς, διὰ νὰ τὸν σφραγίσῃ, τὸν ἐστέρησε πρὸς καιρὸν τῆς βασιλείας καὶ τῶν λογικῶν του δυνάμεων, ἕως οὗ ἐγνώρισε καὶ ὠμολόγησεν «ὅτι ὁ Ὑψιστος κυριεύει τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰς ὅποιον θέλει δίδει αὐτὴν,» Δαν. δ'. 25, 30, κτλ.

Ἡ Βαβυλῶν ἔκειτο εἰς τὸ μέσον μεγίστης πεδιάδος, περιεκυκλούτο δὲ ὑπὸ τεύχους 480 σταδίων, ἦτοι 48 γεωγραφικῶν μιλίων, τὴν περιφέρειαν, διακοσίων περὶ τὸ ὕψος, καὶ πενήντα τὸ πλάτος, (Ἡροδ. Α'. 178.) ἦτο δὲ τετράγωνος, καὶ εἶχεν ἑκατὸν πύλας χαλκᾶς. Ὁ Εὐφράτης ποταμὸς ἔβρε διὰ μέσου τῆς πόλεως, χωρίζων αὐτὴν εἰς δύο μέρη, τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικόν, ἅτινα ὁμως ἠνόητον διὰ μεγάλης τινὸς γεφύρας, εἰς τὰ ἄκρα τῆς ὁποίας ἦσαν δύο ἀνακτόρια. Ἡ πόλις αὕτη διὰ τὴν λαμπρότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν ὠνομάσθη «καύχημα πάσης τῆς γῆς,» καὶ «δόξα τῶν βασιλείων,» κτλ.

Τὴν ἄλωσιν τῆς Βαβυλῶνος ὑπὸ τοῦ Κύρου ἐπροφήτευσαν ῥητῶς καὶ λεπτομερέστατα ὁ Ἡσαΐας, Ἰερραμίας, καὶ Δανιήλ· καὶ τὸν τελευτᾶ δὲ ἡ ὀλόκληρον ἀφανισμόν τῆς Ἡσαΐας εἰς 19-22. Αὕτη δὲ ἡ τελευταία προφητεία τόσον λεπτομερῶς ἐξεπληρώθη, ὥστε μόλις εὐρίσκονται τὴν σήμερον ἀρκετὰ λείψανα διὰ νὰ μᾶς πληροπορήσωσι τοῦ ὑπῆρχεν ἡ θέσις τῆς λαμπρῆς καὶ υπερηφάνου ταύτης πόλεως.*

2. Αἱ πόλεις αἱ θεμελιωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Νεβρώδ, ἐξ ὧν ἡ Ὁρέχ, ἢ Ἀρχὰδ, καὶ ἡ Χαλάννη, ἦτις ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Τίγριδος, καὶ ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Κτησιφών. Οἱ Πάρθοι εἶχον αὐτὴν ἀρκετὸν καιρὸν μητρόπολιν.

Ἡ Βαβυλωνία ἦτο τόπος ἐμπορικὸς, ἔχουσα δύο μεγάλους πλευστοὺς ποταμοὺς, τὸν Εὐφράτην διὰ τὴν καὶ τὸν Τίγριν, δι' ὧν ἐκοινωνοῦσε πρὸς βορρᾶν μὲ τὴν Μεσοποταμίαν καὶ Συρίαν, καὶ πρὸς νότον μὲ τὴν Ἀραβίαν, Περσίαν, καὶ Ἰνδίαν.

Οἱ Χαλδαῖοι ἦσαν περίφημοι διὰ τὴν ἀστρολογίαν καὶ μαντεῖαν, (Ἡσα. μζ'. 13, Δαν. α'. 20, β'. 2, 10, 27, δ'. 7, ε'. 7, 11.)

Ἡ Χαλδαϊκὴ ἦτο Βαβυλωνικὴ διάλεκτος ὁμοίαιζε πολὺ τὴν Ἑβραϊκὴν, τὴν ὁποῖαν καὶ διεδέχθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίας ὡς μητρικὴ καὶ καθομιλουμένη γλῶσσα τῶν Ἰουδαίων· καὶ εἰς αὐτὴν ἐγράφησαν μέρη τινὰ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

ΑΣΣΥΡΙΑ.

Τὸ ὄνομα τῆς Ἀσσυρίας παράγεται ἀπὸ τὸ τοῦ Ἀσοῦρ, δευτέρου υἱοῦ τοῦ Σῆμ. Εἰς τὰς Γραφὰς συμπεριλαμβάνεται πολλὰκις τοὺς πλησιοχώρους τόπους, οἵτινες ὑπετάχθησαν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἀσσυρίας. Ἡ δὲ κυρίως Ἀσσυρία συνώρευε πρὸς βορρᾶν μὲ τὴν Ἀρμενίαν, πρὸς ἀνατολάς μὲ τὴν Μηδίαν, πρὸς νότον μὲ τὴν Βαβυλωνίαν καὶ Περσίαν, καὶ πρὸς δυσμὰς μὲ τὴν Μεσοποταμίαν. Ἡ περιοχὴ τῆς περιλαμβάνεται εἰς τὴν σημερινὴν Κουρδιστάν· εἶναι δὲ τόπος εὐδρὸς καὶ εὐκαρπὸς, καὶ εἶχε ποτε ἐμπόριον ἐκτεταμένον, ἐξάγων σίτον, ὀπώρας, οἶνον, μάνα, βαμβάκιον, κτλ. Ὅθεν λαβὼν ἀφορμὴν ἐπήνεσεν αὐτὸν ὁ κακὸς Ῥαψάκης Δ'. Βασ. ιζ'. 32.

Ἡ Ἀσσυρία ἐδαιρείτο εἰς ἐξ ἐπαρχίας, ἐξ ὧν ἡ βορεινότερα

* Ἰδιαιτέραν περιγραφὴν τῆς Βαβυλῶνος καὶ τῶν ἐρείπιων τῆς ἐμπορεῖ νὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης ἐν Τόμῳ Ἑκτῷ τῆς Ἀποθήκης, Σελ. 164.

ἦτον ἡ Ἀρραπαχίτις (Ἀρραξᾶδ, Γέν. 1. 22, 24. πρὸς νότον αὐτῆς ἦτον ἡ Καλαχηνή, παρ. Δ'. Βασ. ιζ'. 6, ιθ'. 11.) ἔτι δὲ πρὸς νότον ἔκειτο ἡ Ἀδιὰθηνή, πρὸς ἀνατολάς δὲ ἦσαν ἡ Ἀρβελίτις, ἡ Ἀπολλινιάρις, καὶ ἡ Σιττακηνή.

Κυριώτερος ποταμὸς τῆς Ἀσσυρίας ἦτον ὁ Τίγρις, μεγαλύτερος κλάδος τοῦ ὁποίου ἦτον ὁ Ζάβος, ἦτοι Λύκος.

Κυριώτερα δὲ πόλεις αὐτῆς ἦτον ἡ Νίνου ἢ Νίνου, καὶ πιθανῶς ἡ πόλις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Νίνου, ἦτοι καὶ σώζονται ἐρείπια αὐτῆς σχεδὸν ἀντικρυ τῆς σημερινῆς πόλεως Μοσούλ. ἦτο πόλις μεγίστη, σχεδὸν ἴση κατὰ τὴν ἔκτασιν μὲ τὴν Βαβυλῶνα. Λέγεται δὲ ὅτι τὰ τεῖχη αὐτῆς ἦσαν 100 πόδας τὸ ὕψος, καὶ ἀρκετὰ πλατέα, ὥστε τρεῖς ἄμαξι νὰ βυθίζωσι κατὰ μέτωπον. Ἡ πόλις αὕτη διεκρίνετο ὄχι ὀλιγώτερον διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν κακίαν τῶν κατοίκων τῆς παρὰ διὰ τὴν λαμπρότητα καὶ τὸν πλοῦτον. Ὅθεν οἱ προφήται Ναοὺμ καὶ Σοφονίας ἐκήρυξαν τὰς φοβεράς κρίσεις τοῦ Θεοῦ ἐναντίον αὐτῆς, αἵτινες ἐξετελέσθησαν διὰ μέσου τῶν Μήδων καὶ Βαβυλωνίων.

ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ.

Ἡ Μεσοποταμία ἦτο τόπος ἐκτεταμένος, κείμενος μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος ὅθεν τόνομα. Εἶχε πρὸς βορρᾶν τὴν Ἀρμενίαν, πρὸς ἀνατολάς τὴν Ἀσσυρίαν, πρὸς νότον τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ πρὸς δυσμὰς τὴν κυρίως Συρίαν. Ἐκαλεῖτο δὲ Ἑβραϊστὶ Ἀράμ-ναχαράτμ, ἦγουν ἡ Συρία τῶν δύο ποταμῶν, Ἀραβιστὶ δὲ τὴν σήμερον Ἀλ-γεζιρά, ἦγουν ἡ νῆσος ἦτοι χερσόνησος.

Ἡ Μεσοποταμία ἀναφέρεται πρῶτον ὡς πατρίς τοῦ Ἀβραάμ, καὶ τόπος ἐξ οὗ ὁ Ἰσακ καὶ ὁ Ἰακώβ ἔλαβον τὰς γυναῖκάς των, ἔπειτα ὡς βασιλείον εἰς τὰς ἡμέρας τῶν Κριτῶν, Κριτ. γ'. 8, μετὰ ταῦτα δὲ ὡς τόπος ὑποκείμενος εἰς τὴν Ἀσσυριακὴν, ἢ Περσικὴν αυτοκρατορίαν.

Πόλεις τῆς Μεσοποταμίας ἀναφερόμεναι εἰς τὰς Γραφὰς εἶναι, ἡ Ὄρ τῶν Χαλδαίων, ἢ κατὰ τοὺς Ὁ. Χώρα τῶν Χαλδαίων, πατρίς τοῦ Ἀβραάμ, — ἡ Χαβρᾶν, ὅπου ἀπέθανε Θάρα ὁ πατὴρ τοῦ Ἀβραάμ, ἦτις διφυλάττει καὶ τὴν σήμερον τὸ ὄνομα τοῦτο, — καὶ ἄλλαι τινὲς ὀλίγον ἐγνωσμέναι.

ARMENIA.

Ἡ Ἀρμενία διακρίνεται ὡς ὁ τόπος τοῦ ὄρους Ἀραράτ, ὅπου ἀνεπαύθη μετὰ τὸν κατακλισημὸν ἡ κίβωτος τοῦ Νῶε. ἦτο δὲ τόπος ἐκτεταμένος, ἔγων πρὸς βορρᾶν τὴν Κολχίδα καὶ τὴν Ἰθηνίαν, πρὸς ἀνατολάς τὴν Μηδίαν, πρὸς νότον τὴν Μεσοποταμίαν, καὶ πρὸς δυσμὰς τὴν Συρίαν καὶ τὰς βορειο-ἀνατολικὰς ἐπαρχίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω τὰς περιστάσεις, δι' ὧν πιθανολογεῖται ὅτι ἡ Ἀρμενία ἦτον ἡ κοίτις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὅτι δὲ ἦτον ὁ τόπος, ἐξ οὗ οἱ ἄνθρωποι διεσπάρθησαν μετὰ τὸν κατακλισημὸν, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Μετὰ ταύτην ὁμως τὴν ἐποχὴν, ἡ ἀρχαία ἱστορία τῆς Ἀρμενίας δὲν γνωρίζεται καλῶς· καὶ εἰς τὰς Ἱεράς Γραφὰς ἀναφέρεται μόνον ὡς ὁ τόπος, εἰς ὃν κατέφυγον ὁ Ἀδραμέλεχ καὶ ὁ Σαρασάρ, οἱ δύο υἱοὶ Ἰάμα καὶ φωνεῖς τοῦ Σεναχηρείμ, βασιλέως τῆς Ἀσσυρίας.

H. P**

ΑΙ ΛΘΗΝΑΙ ΑΜΙΣΚΟΝΤΑΙ ΥΠΟ ΤΩΝ ΒΕΝΕΤΩΝ, ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ ΥΠΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ.

Τὸ 1687 ἔτος, ἔπαθον οἱ Ἀθηναῖοι μέγα πάθος. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ περιστατικῆς τούτου ἀκολουθεῖ

ἐν μέρει τὸν Βενετὸν ἱστοριογράφον τῶν Ἀθηναίων Φραγκίσκον Φανέλλην, καὶ ἐν μέρει τὸν Ἰωάννην Βενιζέλον. — Ὁ Φραγκίσκος Μοροζίνης, πληρεξούσιος καὶ ναύαρχος γενικὸς τῶν θαλασσίων δυνάμεων τοῦ κράτους τῶν Βενετῶν εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν κατὰ τῆς Τουρκικῆς δυναστείας, ἀφοῦ ἐθριαμβεύσει κατὰ τῶν Τούρκων εἰς διάφορα ἄλλα μέρη, κυριεύσας ἀπ' αὐτοὺς πολλὰ φρούρια καὶ πόλεις, ἀποφασίζει νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Χαλκίδος, διὰ νὰ κυριεύσῃ καὶ ὅλην τὴν Εὐβοίαν. Κατὰ μῆνα λοιπὸν Σεπτέμβριον, 1687, ἐκπλέων ἀπὸ Μονεμβασίας, ἀράζει εἰς τὴν νῆσον τῶν Σπετζῶν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Αἴγινα. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀπήντησεν ἀπ' Αἰγίνης τρικυμίαν καὶ τὸν ἀνεμὸν ἐναντίον, ἀπεφάσισεν ὡς συμφορώτερον, καὶ ὡς ἐν παρόδῳ, νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηναίων. Ὅθεν ἐρχεται μὲ τὸν στόλον εἰς Πειραιᾶ, διορίσας ἐν τοσοῦτῳ μίαν μοῖραν νὰ περιπλέῃ τὰ νερὰ τῆς Εὐβοίας πρὸς κατασχόπευσιν τῶν κινήματων τοῦ Πασσᾶ τῆς νήσου ταύτης.

Οἱ Ἀθηναῖοι, δραζάμενοι εὐκαιρίαν, πέμπουσι πρὸς τὸν Μοροζίνην εἰς Πειραιᾶ τέσσαρας τῶν σημαντικωτέρων πολιτῶν, τοὺς δύο ἀδελφοὺς Πέτρον καὶ Δημήτριον Γάσπαριν, τὸν Ἀργυρὸν Βεναλδῆν, καθηγητὴν ὄντα τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν Σπυρίδωνα Περούλην, οἵτινες, γνωστοποιήσαντες τῶν Ἀθηναίων τὸ φρόνημα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἐδήλωσαν καὶ εἰς ἡν εὐρίσκοντο κατάστασιν οἱ Τούρκοι, καὶ τὸν ἀποκλεισμὸν αὐτῶν εἰς τὸ φρούριον. Ὁ Μοροζίνης δὲ ἀποβιβάζει εἰς τὴν ξηρὰν στρατὸν, συγκείμενον ἀπὸ πέζους μὲν ὀκτὼ χιλιάδας καὶ ὀκτακοσίους, ἵππεῖς δὲ ὀκτακοσίους ἐβδομήκοντα· καὶ ἀμέσως πλησιάζει περὶ τὸ φρούριον ἐπὶ σκοπῶν νὰ κυριεύσῃ αὐτὸ ἐξ ἐφόδου, πρὶν προφθάσῃ ἐκ Θηβῶν βοήθεια τῶν ἐχθρῶν, καὶ οὕτω καταπολεμῆ τὸς ἀποκλεισμένους διὰ πυκνοτάτων καὶ πυρφόρων βομβῶν, ἕως ὅτου, κακῆ τύχῃ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος, βόμβα τις πεσοῦσα ἐντὸς τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ περικαλλεστάτου, λέγω, Παρθενῶνος, ἐνθα οἱ κρατοῦντες εἶχον τὴν ἀποθήκην τῆς πυρίτιδος, καὶ τὴν ταμίευσιν τῶν πολυτιμοτέρων πραγμάτων τῶν, ἐν ἀκαρεῖ ἔκαμε ν' ἀνάψῃ ἡ πυρίτις, καὶ νὰ καταστρέψῃ τὸ μέχρι τοῦδε σωζόμενον ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου. Ἐνεκα τούτου τοῦ συμβάντος ἐπρότειναν οἱ Τούρκοι περὶ συνθηκῶν, καὶ τούτων γενομένων, παραδόντες τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τοὺς σκλάβους τῶν μαύρους, καὶ αἰχμαλώτους Χριστιανούς, τὴν τετάρτην Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀνεχώρησαν ἐπὶ Σμύρνην μὲ ὅλην τὴν συμφωνημένην ἀσφάλειαν. Ὁ Μοροζίνης, οἱ περὶ αὐτὸν ἀξιωματικοί, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, πλήρεις χαρᾶς διὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν Ἀθηναίων, ἐδοξολόγησαν τὸν Θεὸν, μετονομάσαντες τὴν καλητέραν ἐκκλησίαν τῆς πόλεως

εἰς τὸν Ἅγιον Διονύσιον τὸν Ἀρειοπαγίτην, ὡς γενομένης τῆς συνθήκης καθ' ἣν ἡμέραν ἐορτάζει ὁ Ἅγιος.

Ἄλλὰ τὴν χαρὰν ταύτην ταχέως διαδέχονται δυστυχίαι βαρύτεραι· καὶ πρῶτον συμβαίνει πανώλης, διαδοθεῖσα καὶ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὸν στρατὸν, καὶ ἀποθνήσκουσι πολλοί. Μόλις καταπαύει τὸ κακὸν τοῦτο διὰ τῶν ληφθεισῶν προφυλάξεων, καὶ ὁ ἐχθρὸς ἐκστρατεύει πρὸς τὰς Ἀθήνας. Ὁ Μοροζίνης, γνωρίζων ὅτι δὲν δύναται ἐνταῦθα νὰ ἀσφαλισθῇ, καὶ νὰ κρατήσῃ τὸν πόλεμον χωρὶς κίνδυνόν του, ἀποφασίζει καὶ ἐγκαταλείπει τὰς Ἀθήνας, ἀρπάσας πολλὰς ἐκ τῶν πολυτίμων ἀρχαιοτήτων, μεθ' ὧν καὶ τοὺς ἀξιοθαυμάστους λιθίνους Λέοντας τοῦ Πειραιῶς, κειμένους ἤδη ἐν τῷ Νεωρίῳ τῆς Βενετίας.

Οἱ Ἀθηναῖοι εὐρεθέντες εἰς ἀνέλπιστον κίνδυνον, καὶ μὴ δυνάμενοι ἄλλως πῶς νὰ σωθῶσιν εἰμὴ μὲ τὴν φυγὴν, συνεννοήθησαν περὶ τούτου μὲ τὸν πληρεξούσιον Βενετὸν, ὅστις μετεχειρίσθη ὅλα τὰ ἀσφαλιστικά καὶ ἔντιμα μέσα πρὸς μετακόμισιν αὐτῶν. Καὶ οὕτως οἱ Ἀθηναῖοι ἀφίνουσι τὴν πόλιν ἔρημον κατὰ μῆνα Μάρτιον τοῦ 1688, μετακομισθέντες, οἱ μὲν εἰς Σαλαμίνα καὶ Αἴγινα, οἱ δὲ εἰς ἄλλας νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἄλλοι δὲ εἰς Κεφαλληνίαν, ὅπου σώζεται μέχρι τῆς σήμερον τὸ χωρίον αὐτῶν Ἀθηναῖα καλούμενον· μέρος δὲ ὑπήγαν εἰς Κόρινθον, καὶ εἰς Ναύπλιον ἄλλοι, ὅπου ἐξουσίαζον οἱ Βενετοί. Ἡ ἀριστοκρατία δὲ τούτων ἐπιλοφρόνησε τοὺς ἐκεῖ Ἀθηναίους χάριν τῶν ἐξ Ἀθηναίων ἀρπαγῶν τῆς μὲ γαίας γεωργησίμους, καὶ μὲ ἐτησίους μισθοῦς, ὅπου διέμειναν μέχρι τῆς ἀλώσεως τοῦ Ναυπλίου ὑπὸ τῶν Τούρκων τῷ 1715, ὅτε πάλιν ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα των.

Ἐμεινε δὲ ἡ πόλις ἔρημος ἀπὸ τὰ μέσα Μαρτίου 1688 μέχρι τῶν 1690. Τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα εἰσελθόντα παρέδωκαν αὐτὴν εἰς τὸ πῦρ.

Ποτὲ ἄλλοτε ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς καταβολῆς τῆς δὲν κατήντησεν εἰς τόσον ὄλεθρον, ὅσον εἰς τὴν περίστασιν ταύτην· διότι ἡ ἐπὶ τοῦ Ξερέου πυρπόλησις δὲν ὠμοίαζε τὴν παρούσαν· καὶ διότι οἱ παλαιοὶ ἐπανελθόντες εἰς τὴν πατρίδα ἐλεύθεροι, καὶ μετὰ δόξης πολλῆς, ἀνήγειραν λαμπροτέραν τὴν πόλιν, οἱ δὲ νεώτεροι, ἐπανελθόντες ὑπὸ δουλείαν, δὲν ἦσαν εἰς κατάστασιν οὐδὲ καλύβην νὰ στήσωσιν. Ἐπαθον ἄρα αἱ Ἀθηναῖαι ἐξ αἰτίας τῶν Βενετῶν, ὅτι δὲν ἔπαθον μέχρι τοῦδε ἐξ οὐδενὸς ἄλλου ἔθνους.

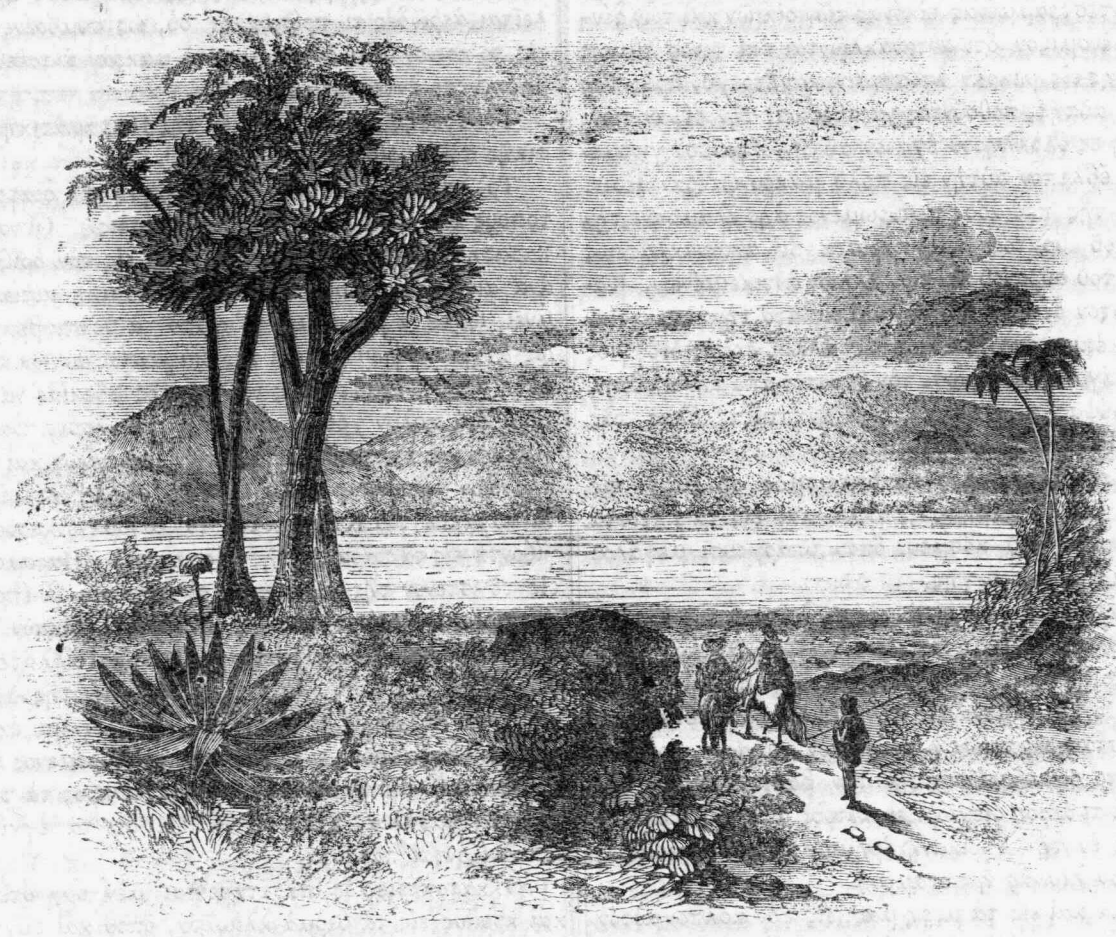
Τέλος πάντων, ποθοῦντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πατρίδα των, τὰς ἐστίας των, καὶ τὰ κτήματά των, ἤρχισαν νὰ συνέρχωνται ὀλίγοι κατ' ὀλίγους· καὶ ἀναπερόμενοι ἱκετικῶς πρὸς τὴν Πόρταν ἐπεκαλοῦντο τὸ ἔλεος αὐτῆς, ἀποδίδοντες τὸ συμβᾶν πρὸς τοὺς Βενετούς.

Ὁ Σουλτάνος δὲ ὄχι μόνον τοὺς ἐσυγχώρησεν, ἀλλὰ καὶ φιλανθρωπευθεὶς αὐτοὺς διέταξε νὰ μείνωσι τρεῖς κατὰ συνέθειαν χρόνους ἀφορολόγητοι καὶ ἀτελεῖς, θεσπίσας ταῦτοχρόνως νὰ ἀναλαμβάνωσιν ὅλοι ὅσοι ἐπιστρέφουσιν εἰς Ἀθήνας τὰ κτήματά των ἐλευθέρως.

Ἐπομένως δὲ ἐπανῆλθον ὀλίγοι κατ' ὀλίγους καὶ οἱ ἐπὶ Μοροζίνου φυγάδες Τούρκοι τῶν Ἀθηναίων, κατανήσαντες καὶ αὐτοὶ εἰς ἀθλίαν κατάστασιν εἰς τὴν ξένην γῆν διὰ τὴν δυστυχίαν των.

[Κατάστασις Ἀθηναίων ὑπὸ Δ. Σουρμελῆ.]

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΤΟΠΤΡΙΣΜΟΥ.

Κατοπτρισμὸς εἰς τὰς Πεδιάδας τοῦ Μεξικοῦ.

ἘΝΙΟΤΕ, παρατηροῦντες τὰ μακρὰν ἡμῶν ἀντικείμενα, βλέπομεν τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἀνατανάκλωμενας ὀρθῶς, πλαγίως, ἢ ἀντεστραμμένως. Τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς ἀνατανάκλωσεως τῶν ἀντικειμένων χωρὶς κατόπτρου λέγεται κατοπτρισμὸς (mirage).

Εἰς χώρας ὅπου ὑπάρχει μεγάλη ἔκτασις ξηρᾶς γῆς, καιομένης ὑπὸ τῶν κατὰ κάθετον ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, παρατηρεῖται πολλάκις τὸ φαινόμενον τοῦ κατοπτρισμοῦ. Συμβαίνει δὲ τοῦτο μάλιστα εἰς τὴν Αἴγυπτον· τὸ ὁμοειδὲς τῶν ἐκτεταμένων ἀμμωδῶν πεδιάδων τῆς διακόπτουσι μόνον λοφιδία τινα, ἐφ' ὧν εἶναι ὠκοδομημένα τὰ χωρία πρὸς ἀποφυγὴν τῶν πλημμυρῶν τοῦ Νεῖλου. Τὸ πρῶτ' καὶ τὸ ἑσπέρας, τὰ ἀντικείμενα φαίνονται κατὰ τὸ φυσικὸν σχῆμα καὶ

εἰς τὴν φυσικὴν θέσιν των· ἀλλ' ἀφοῦ θερμάνῃ ὁ ἥλιος τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀμμωδούς ἐδάφους, νομίζει ὁ θεατὴς ὅτι μετὰ τι διάστημα τελειώνει ἡ ξηρὰ, καὶ ἀρχίζει γενικὴ τις πλημμύρα. Αἱ ἀπομακρυσμένα κῶμαι φαίνονται ὡς νησίδια κείμενα ἐν τῷ μέσω μεγάλης λίμνης, καὶ ὑφ' ἐκάστην κώμην βλέπεται κάποτε ἀντεστραμμένη εἰκὼν αὐτῆς· τὴν δὲ ὀπτικὴν ταύτην ἀπάτην αὐξάνει ἐτι μᾶλλον ἡ θέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅστις παρομοίως βλέπεται εἰκονισμένος, ὡς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἡρεμούντων ὑδάτων. Καθ' ὅσον δὲ πλησιάζει ὁ παρατηρητὴς πρὸς τὴν σκηνὴν ταύτην, αἱ εἰκόνας ἀπομακρύνονται, καὶ ἀπαντᾷ τὸ κεκαυμένον ἀμμωδὸς ἐδαφος, ὅπου πρότερον ἔβλεπε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἄλλα ἀντικείμενα. Οὕτως ἡ φαν-

ταστική λίμνη απομακρυνόμενη τέλος πάντων εξαφανίζεται· διαδέχεται δὲ τὴν προτέραν εἰκόνα ἢ εἰκῶν ἄλλου χωρίου, ἥτις ἐπιφέρει τὴν αὐτὴν ὀφθαλμοπλασίαν.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο πολλάκις ἔρριψεν εἰς σκληρὰν ἀπάτην τοὺς Γάλλους κατὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον ἐκστρατείαν των· βλέποντες μακρόθεν ἐπὶ τῶν κεκαυμένων πεδιάδων τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰς ἀντεστραμμένας εἰκόνας τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν δένδρων, ἐνόμιζον ὅτι ἀντανάκλωνται ἐπὶ τινος λίμνης κειμένης εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, καὶ ἔτρεχον πρὸς τὰς ὄχθας αὐτῆς, ποθοῦντες νὰ σβέσωσι τὴν δίψαν των· ἀλλ' ἢ ἐξ ὀλοκλήρου ἔχανον αὐτὴν, ἄφαντον γινομένην, ἢ ἔβλεπον αὐτὴν εἰς πολὺ μακρυνωτέραν θέσιν. Ὁ ἐπὶ τῆς πεδιάδος πεπυρωμένος ἀὴρ ἐλάμβανε τὴν ὄψιν τοῦ ὕδατος, καὶ παρίστα δι' ἀντανάκλασεως εἰκόνα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀντικειμένων. Κατὰ πρῶτον δὲ ἠπατήθησαν καὶ οἱ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἐπιστήμονες αὐτόπται· ἀλλ' ὁ σοφὸς Μόγγιος μετ' ὀλίγον ἠλευθέρωσε τὸν στρατὸν ἀπὸ τὴν ἀπάτην, ἀνακαλύψας τὴν αἰτίαν, καὶ ἀναπτύξας ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ φαινομένου.

Παρατηρεῖται δὲ ὁ κατοπτρισμὸς οὐ μόνον εἰς τὰς Ἀφρικανὰς ἐρήμους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πλείστα θερμὰ μέρη τοῦ κόσμου, ὅπου ὑπάρχουσι μεγάλαι ἐκτάσεις ἐπιπέδου γῆς.

Ὁ Βαρὸνος Humboldt ἀναφέρει διάφορα τοῦ κατοπτρισμοῦ παραδείγματα, εἰς τὰς ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ περιηγήσεις του. Λοφίδια καὶ σειραὶ λόφων ἐφαίνοντο κρεμάμενα εἰς τὸν ἀέρα, ὅποτε ἐβλέποντο ἐξ ἀποστάσεως τριῶν ἢ τεσσάρων λευγῶν· φοινικὲς ἐφαίνοντο κεκομμένοι περὶ τὴν βᾶσιν των, ὡς ἐὰν στρωμά τι ἀέρος διεχώριζεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἐδάφους· καὶ, ὡς ἐν τῇ Ἀφρικανῇ ἐρήμῳ, ἄκαρποι πεδιάδες ὠμοιάζον λίμνας ἢ ποταμούς.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ μέρη μας, εἰς τὸν κόλπον αὐτὸν τῆς Σμύρνης, γίνεται τις ἐνόητος αὐτόπτης τοῦ φαινομένου τούτου. Περὶ τὴν ὥραν μάλιστα τοῦ φθινοπώρου, ἐν καιρῷ γαλήνης, παρατηρήσαμεν πολλάκις τὸ μικρὸν φρούριον, τὸ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Κόλπου τῆς Σμύρνης, (Σαντζάκ Μπουρνού), ὑψωμένον τρόπον τινὰ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· καὶ πλοῖα ἐνόητε, οὐ μακρὰν τοῦ εἰρημένου φρουρίου, ἀκίνητα ἰστάμενα ἐκ νηνεμίας, παριστώσι διπλάσιον τὸ σκάφος των, ὡς ἐκ τῆς ἀντανάκλασεως αὐτοῦ.

Ὁ Γάλλος φιλόσοφος Μόγγιος, ὡς προείπομεν, καὶ ὁ Ἀγγλὸς Ἰδδάρτος ἦσαν ἐκ τῶν πρώτων, οἵτινες ἐξήγησαν τὸ ἀξιοθαύμαστον τοῦτο φαινόμενον· ἀμφότεροι δ' ἀπέδωκαν αὐτὸ εἰς ἀσυνήθη τινὰ θλάσιν* τῆς ἀτμοσφαιρας, προερχομένην ὑπὸ τῆς δια-

φόρου πυκνότητος τῶν στρωμάτων τοῦ ἀέρος κατὰ συνέπειαν τῆς θερμότητος τοῦ ἐδάφους. Τὸ κάτω μέρος τῆς ἀτμοσφαιρας, θερμαινόμενον ὑπὸ τοῦ καύσωνος τῆς γῆς, γίνεται ἥττον πυκνὸν τῶν ἄνωθεν αὐτοῦ στρωμάτων τοῦ ἀέρος· ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα δέχονται μέρος τῆς θερμότητος ἐκ τῶν κατωτέρων στρωμάτων, ὁ ἀὴρ γίνεται βαθμηδὸν πυκνότερος ὅσον αὐξάνει ἢ ἐκ τῆς γῆς ἀπόστασις του· ὡστε ἀποτελεῖται ἀερῶδες τι πρίσμα, δι' οὗ, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τὸ κοινὸν ἕλινον πρίσμα, τὰ μακρὰν ἀντικείμενα βλέπονται ἀντεστραμμένα.

Τὰ ἐφεξῆς λαμβάνομεν ἐκ τῆς Πειραματικῆς Φυσικῆς τοῦ κυρίου Ἐμ. Ζ. Ψύχα·—

Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρατηρήθη εἰς διαφόρους τόπους καὶ κατὰ διαφόρους περιστάσεις. Οἱ ναῦται παρατηροῦσι πολλάκις διπλοῦν τὸ εἰς τὸν ὄριζοντα ἀναφαινόμενον πλοῖον. Ἡ αὐτὴ φυσικὴ αἰτία κάμνει, ὡστε νὰ βλέπωμεν τοὺς ὑπὸ τὰ ὕδατα βράχους ὡς ἂν ἦσαν ὑψωμένοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν. Τοιαύτη ἀπάτη ἔκαμε τοὺς ναύτας τῆς Σβεκίας νὰ ζητῶσι διὰ πολὺν χρόνον μαγικὴν τινὰ νῆσον, ἀναφαινόμενὴν κατὰ καιροὺς μεταξὺ τῶν Ἀλάνδων καὶ Οὐπλάνδων νήσων. Ἄλλοτε πάλιν οἱ Ἀγγλοὶ εἶδον τὰ παράλια τοῦ Καλαὶ κατὰ τὸ φαινόμενον προσεγγίζοντα εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου των. Παρομοίως εἰς τὸ στενὸν τῆς Μεσσηνίας οἱ κάτοικοι βλέπουσι πολλάκις ἑναερίους εἰκόνας παλατιῶν, οἰκιῶν καὶ πλοίων, ἄλλοτε μὲν ἀντεστραμμένων, καὶ ἄλλοτε ὀρθῶν συγκεχυμένως. Εἰς τινὰ παράλια τῆς Σίνης φαίνονται πολλάκις αἱ εἰκόνας τῶν ὑψηλῶν καὶ ἐκτεταμένων παραλίων. Ὁ ναύτης παρασυρόμενος ἀπὸ τὴν ὀπτικὴν αὐτὴν ἀπάτην πλησιάζει πρὸς τὰ φανταστικά παράλια, καὶ ἐνῶ νομίζει ὅτι τὰ ἐγγίζει, ἐξαφανίζονται πάραυτα.

Ὁ κατοπτρισμὸς παρατηρεῖται μὲν συχνότερον καὶ κυρίως εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, ὅπου καὶ συχνότεραι ὑπάρχουσιν ὅλαι αἱ ἀπαιτούμεναι καὶ κατάλληλοι πρὸς τὸ φαινόμενον περιστάσεις· ἀλλὰ παρατηρήθησαν πολυειδῆ φαινόμενα τοῦ κατοπτρισμοῦ καὶ εἰς τὰς παγωμένας θαλάσσας.

Τὸ ἐξῆς φαινόμενον εἶναι πολλὰ περιεργον, καθότι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μάθωσι τὸν τόπον, ἐν ᾧ εὕρισκοντο τὰ κατοπτριζόμενα ἀντικείμενα. Τὴν 20ην Σεπτεμβρίου, 1835, οἱ κάτοικοι τῶν πεδιάδων τῆς Ἀγάρ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐστάθησαν αὐτόπται τῆς παραδόξου ταύτης σκηνῆς. Περὶ τὰς 5 ὥρας μ. μ. παρατήρησαν εἰς τὸν ἐκ πυκνῶν ἀτμῶν κεκαλυμμένον οὐρανὸν πολυἀριθμὸν σῶμα ἰππέων, οἵτινες ἔχοντες τὸ ξίφος εἰς

μεταβαίνουσιν ἀπὸ ἀραιότερου εἰς πυκνότερον διάμεσον, ἢ τὸ ἀνάπαλιν· ὡς, ἐκ τοῦ ἀέρος εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ ἐκ τοῦ ὕδατος εἰς τὸν ἀέρα. Τοῦτο λέγεται θλάσις.

τὰς χεῖρας, καὶ φέροντες τὴν αὐτὴν στολὴν, ἐβάδιζον ποτὲ μὲν με βῆμα σύνηθες, ποτὲ δὲ τροχάδην· δι' ἱκανὸν καιρὸν διέκριναν τοὺς ἐλιγμούς τῶν ἰππέων, οἵτινες ἦσαν κατὰ πέντε, εἶτα δὲ ἐσχηματίσθησαν εἰς δύο ζυγούς καὶ κατὰ σοῖχον. Τὸ ἔκτακτον τοῦτο θέαμα διὰ πολὺν χρόνον ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς ὀμιλίας εἰς τὴν Βριστόλην.

Περὶ τῆς ἀποθεώσεως τῶν περιηγητῶν.—Περιηγητῆς τις, εὕρισκόμενος εἰς τὴν κορυφὴν τῶν Πυρηνάων, παρατήρησε τὸ ἐξῆς παράδοξον φαινόμενον, ὃ ἐπωνόμασαν ἀποθέωσιν τῶν περιηγητῶν. Ἡ σκιά αὐτοῦ καὶ αἱ τῶν δύο συντρόφων του εἰκονίσθησαν ἐπὶ νέφους κειμένου εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, με πολλὴν καθαρότητα καὶ ἀκρίθειαν· ἔτι δὲ παραδοξότερον ἐφάνη εἰς τὸν περιηγητὴν ὁ περικυκλῶν αὐτὰς τὰς σκιάς φωτεινὸς κύκλος, διαλάμπων με ζωηρότατα χρώματα. Πολλοὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες περιηγηταὶ διηγοῦνται πολλὰ παρόμοια φαινόμενα, ὧν παραλείπομεν τὴν περιγραφὴν.

ΟΝΕΙΡΑ.

ΤΑ ἐπίενα περὶ ὀνείρων διηγημάτια ἐλάβομεν ἐκ πηγῶν ἀνωτέρων πάσης ὑποψίας·—

Διηγῆται ὁ Κικέρων ὅτι δύο Ἀρκάδες, συνοδοιποροῦντες, ἐφθασαν εἰς τὰ Μέγαρα, καὶ ὁ μὲν ἐξ αὐτῶν κατέλυσε εἰς φίλου, ὁ δὲ εἰς πανδοχείου. Μετὰ τὸ δεῖπνον, ὁ καταλύσας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ φίλου ἐπαγίασε, καὶ ἀποκοιμηθεὶς ὠνειρεύθη ὅτι ὁ συνοδοιπόρος αὐτοῦ ὁ ἐν τῷ πανδοχείῳ ἐπαρουσίασθη ἐνώπιόν του, καὶ ἐζήτησε βοήθειαν κατὰ τοῦ πανδοχείου, διότι ἐμελλε νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἀμέσως ἐξύπνησεν ὁ ὀνειρεύμενος, ἐντρομος· ἀλλὰ συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἀποκοιμηθεὶς πάλιν, εἶδε καὶ δευτέραν φορὰν τὸν φίλον του, ὅστις παρεκάλεσεν, ἐπειδὴ δὲν ἐβοήθησεν αὐτὸν ἐν καιρῷ, νὰ φροντίσῃ τοῦλάχιστον νὰ τιμωρηθῇ ὁ φονεὺς του· «διότι», εἶπεν, «ὁ πανδοχεὺς, ἀφοῦ μ' ἐθανάτωσεν, ἔρριψε τὸ σῶμά μου εἰς ἀμάξιον, καὶ ἐσκέπασεν αὐτὸ με κόπρον· παρακαλῶ λοιπὸν νὰ εὐρεθῆς εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως τὸ πρωτὸν, πρὶν ἐξελεθῇ τὸ ἀμάξιον.» Ἐκπλαγεὶς ἐκ τοῦ νέου τούτου ὀνείρου, ὑπῆγεν ἐνωρὶς εἰς τὴν πύλην, εἶδε τὸ ἀμάξιον, καὶ ἠρώτησε τὸν ἀμαξηλάτην τί περιέχει. Ὁ ἀμαξηλάτης πάραυτα ἐφυγεν· ὁ νεκρὸς εὐρέθη ὑπὸ τὴν κόπρον, καὶ ὁ ἀμαξηλάτης ἐπιάσθη καὶ ἐθανατώθη.

Ἰδοὺ καὶ ἄλλο ἀληθὲς ὄνειρον.—Ὁ κύριος Γυλλιὰμς, κάτοικος τῆς Ἀγγλικῆς ἐπαρχίας Κορνουάλλης, τὴν 11ην Μαΐου, 1812, ἐξύπνησε τὴν σύζυγον αὐτοῦ παραπολὺ τεταρασμένην, καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν, «Ὀνειρεύθητι ὅτι ἤμην ἐν Λονδίῳ εἰς τὴν στοᾶν τοῦ Κάτω Βουλευτηρίου, καὶ εἶδον ἄνθρωπον ῥίπτοντα τὸ ἐπιστόλιόν του κατὰ τινος ἐμβαινοντος εἰς τὴν στοᾶν, ὅστις ἐλέγετο ὅτι εἶναι ὁ καγκελλάριος.» Εἰς τοῦτο ἡ σύζυγος ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἦτον εἰμῆ

ὄνειρον, καὶ τὸν ἐσυμβούλευσε νὰ κοιμηθῇ ὅσον τάχιστα. Ἐκείνος ἀπεκοιμήθη· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐξύπνησε πάλιν τὴν κυρίαν, καὶ εἶπεν ὅτι καὶ δευτέραν φορὰν εἶδε τὸ αὐτὸ ὄνειρον. Ἡ αὐτὴ ὄπτασις ἐπαρουσιάσθη καὶ τρίτην φορὰν· τότε δὲ, καίτοι παρακαλούμενος ὑπὸ τῆς συζύγου νὰ ἡσυχάσῃ καὶ νὰ προσπαθῆσῃ νὰ τὰ λησμονήσῃ, ἐσηκώθη (μεταξὺ μιᾶς καὶ δύο) καὶ ἐνδύθη. Εἰς τὸ πρόγευμα ἡ μόνη ὑπόθεσις τῆς συνομιλίας ἦσαν τὰ ὄνειρα· καὶ πρὸ τῆς μεσημβρίας ὁ κύριος Γ. ὑπῆγεν εἰς τὸ Φάλμουθον, ὅπου διηγήθη τὰ πάντα εἰς ὅλους τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ, ὅσους ἀπήντησε. Τὴν ἐπαύριον, μία τῶν ἐγγάμων θυγατέρων τοῦ κυρίου Γ. συνέβη νὰ ἔλθῃ μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς πατρικῆς οἰκογενείας. Ὁ κύριος Γ. διηγήθη εἰς τὸν γαμβρὸν του, ὀνομαζόμενον Τύκκερ, τὰ περὶ τῶν ὀνείρων· ἀφοῦ δ' οὗτος ἤκουσεν αὐτὰ, παρατήρησεν ὅτι κατ' ὄναρ μὲν ἠμπορεῖ τις νὰ ἴδῃ τὸν καγκελλάριον ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Κάτω Βουλευτηρίου, ἀλλὰ πραγματικῶς δὲν ἠθελεν εὐρεθῆν ἐκεῖ. Ἠρώτησεν ἐπομένως ὁ κύριος Γ. ὅποιος ἦτον ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸ φαινόμενον, καὶ ὁ κύριος Γ. περιέγραψεν αὐτὸν καταλεπτῶς. «Ἡ περιγραφὴ σας», εἶπε τότε πρὸς τὸν πενθερὸν ὁ κύριος Γ., «δὲν εἶναι μὲν ἢ τοῦ καγκελλαρίου, ἀλλ' ἀπαράλλακτος ἢ τοῦ κυρίου Πέρσεβαλ, τοῦ καγκελλαρίου τοῦ ταμείου.* Ἠρώτησεν ἔπειτα ἐὰν ὁ κύριος Γ. εἶχέ ποτε ἰδεῖν τὸν κύριον Πέρσεβαλ, καὶ ἤκουσε μετ' ἀπορίας ὅτι οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖν αὐτὸν, οὔτε εἶχε λάβει κάμμιναν σχέσιν πρὸς αὐτόν· καὶ περιπλέον, ὅτι οὐδέποτε, ἐπὶ ζωῆς του, εἶχεν ὑπάγειν εἰς τὸ Κάτω Βουλευτηρίου. Τὴν στιγμὴν ταύτην ἤκουσαν ἵππον καλπάζοντα πρὸς τὴν θύραν τοῦ οἴκου· καὶ ἀμέσως υἱὸς τις τοῦ κυρίου Γυλλιὰμς ἐμβήκεν εἰς τὸν θάλαμον, καὶ εἶπεν ὅτι εἶχεν ἐλθεῖ τρέχων ἔφιππος ἀπὸ τοῦ Τροῦρον, ἐπειδὴ ὠμίλησεν ἐκεῖ με ἄνθρωπον, ὅστις εἶχε φθάσειν ἐκ τῆς μητροπόλεως διὰ τῆς ταχυδρομικῆς ἀμάξης, καὶ ὅστις ἦτον ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Κάτω Βουλευτηρίου τὴν νύκτα τῆς 11ης, καθ' ἣν ὦραν ἀνῆρ τις, τὸνομα Βέλλιγγαμ, ἐπιστόλισε τὸν κύριον Πέρσεβαλ. Ἀφοῦ ἐμετρίασεν ὀλίγον ἢ ἐκπληξίς ἢ ἐκ τῆς ἀγγελίας ταύτης προξενηθεῖσα, ὁ κύριος Γ. περιέγραψε λεπτομερῶς τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις τὸν ἐφάνη κατ' ὄναρ ἐπιστολιζόντα τὸν καγκελλάριον, ὡς καὶ τὸ τοῦ καγκελλαρίου. Μετὰ ἐξ δὲ περιόπου ἐβδομάδας, ἔχων ὁ κύριος Γ. ὑποθέσεις εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ὑπῆγε, συνοδευόμενος ὑπὸ φίλου, εἰς τὸ Κάτω Βουλευτηρίου, ὅπου, ὡς προεβέβη, δὲν εἶχεν ὑπάγει ποτὲ ἀρχήτερα. Ἄμα δὲ φθάσας εἰς τὴν κλίμακα πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς στοᾶς, εἶπε, «Τὸσον διακεκριμένως ἐνθυμοῦμαι τὸν τόπον τοῦτον, ὅστις

* Ὁ καγκελλάριος τοῦ ταμείου (υποταμίας) εἶναι ἀξιωματικὸς πολὺ κατώτερος τοῦ κυρίως λεγομένου καγκελλαρίου, ἧτοι τοῦ Λόρδου Ὑψηλοῦ Καγκελλαρίου τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὅστις δυνάμει τοῦ ὑπουργήματός του εἶναι μυστικοσύμβουλος, καὶ ὁ πρῶτος σύμβουλος τοῦ ἀνακτοῦ εἰς πᾶν ὅτι ἀφορᾷ τὸν νόμον, πρέεδρος τοῦ Συνεδρίου τῶν Λόρδων, ἀρχιδικαστὴς τοῦ κράτους, κλπ.

* Αἱ φωτεινὰ ἀκτίνες ἐκτοπίζονται τῆς εὐθείας γραμμῆς, ὅταν

κατ' ὄναρ μοι ἐπαρουσιάσθη, ὅσον ὁποιοδήποτε θάλαμον ἐν τῷ οἴκῳ μου.»—καὶ τὴν αὐτὴν παρατήρησιν ἔκαμεν ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν στοάν. Ἐδίδεξεν ἔπειτα τὸ καθαυτὸ μέρος, ὅπου ἴστατο ὁ Βέλλιγγαμ ὅτε ἐπυροβόλησε, καὶ ὅπου εἶχε φθάσει ὁ κύριος Πέρσεβαλ ὅτε ἐκτυπήθη ὑπὸ τῆς σφαίρας, ἐξ ἧς ἔπεσεν. Ἡ ἐνδυμασία καὶ τοῦ κυρίου Πέρσεβαλ καὶ τοῦ Βέλλιγγαμ ἐσυμφώνει ἐντελέστατα μετὰ τὴν περιγραφὴν, τὴν δοθείσαν ὑπὸ τοῦ κυρίου Γ.

Ἱερεὺς τῆς Σκωτίας, κατοικῶν πλησίον τοῦ Ἐδιμβούργου, ὠνειρεύθη μίαν νύκτα, ἐνῶ εὐρίσκετο εἰς ἐπίσκεψιν τῆς πόλεως ταύτης, ὅτι εἶδε πυρκαϊάν, καὶ ἐν τῶν τέκνων του εἰς τὸ μέσον αὐτῆς. Ἐξυπνήσας, ἀνέστη πάραυτα, καὶ ἐπέστρεψεν οἴκαδε ὅσον τάχιστα. Εὐρῆκε δὲ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ πυρπολουμένην, καὶ ἐν τῶν τέκνων του εἰς κίνδυνον νὰ καῖ, ἀλλὰ, χάρις εἰς τὸ ὄνειρον, ἐπρόφθασε νὰ τὸ σώσῃ.

Δύο ἀδελφαὶ ἐνοσοκόμου προ τινῶν ἡμερῶν ἀδελφῶν πάσχοντα· ἡ μία δ' ἐξ αὐτῶν ἐδανείσθη ὠρολόγιον παρά τινος φίλης, ἐπειδὴ τὸ ἰδικόν της ἦτον ὑπὸ διόρθωσιν. Ἐνῶ συγκεοιμῶντο εἰς δωμάτιον, ἔχον συγκοινωνίαν μετὰ τὸ τοῦ ἀδελφοῦ των, ἡ μία ἐξύπνησε πολὺ τεταραγμένη, καὶ σηκώσασα τὴν ἄλλην, εἶπεν ὅτι εἶδε τρομερὸν ὄνειρον. «Ὁνειρεύθη,» εἶπεν, «ὅτι τὸ ὠρολόγιον τῆς Μαρίας ἐστάθη· καὶ ὅτι, ἀφοῦ σὲ ἀνέφερα τὸ περιστατικόν τοῦτο, ἀπεκρίθης σύ, Πολὺ μεγαλητέρα συμφορὰ μᾶς ἠκολούθησε διότι καὶ ἡ πνοὴ τοῦ ἀδελφοῦ μας ἐστάθη παρομοίως.»—Τὸ ὠρολόγιον ὅμως εὐρήθη ὀρθῶς βαδίζον, καὶ ὁ ἀδελφός των ἡσυχῶς κοιμώμενος. Τὸ αὐτὸ ὄνειρον παρέστη πάλιν τὴν ἐφεξῆς νύκτα· τὴν ἀκόλουθον δὲ πρωΐαν, μία τῶν ἀδελφῶν, αἰτίαν λαβοῦσα νὰ σφραγίσῃ γράμμα τι, ὑπῆγε νὰ φέρῃ τὸ ὠρολόγιον, ἀλλὰ παρετήρησεν ὅτι εἶχε σταθῆ, καὶ ἐνθυμηθεῖσα τὸ ὄνειρον, ὤρμησεν εἰς τὸν θάλαμον τοῦ ἀδελφοῦ της, ἐντρομος· καὶ ἀληθῶς τὸν εὐρῆκε νεκρόν.

Συμβαίνει κάποτε δύο τινές νὰ ἰδῶσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐνύπνιον κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, ὡς ἀποδεικνύει τὸ ἐφεξῆς διήγημα φιλοσόφου ἀνδρός, τοῦ Dr. Abercrombie.—

Νέος, εὐρισκόμενος εἰς γυμνάσιον ἑκατὸν μίλια μακρὰν τῆς πόλεως ὅπου διέτριβον οἱ γονεῖς του, ὠνειρεύθη ὅτι ὑπῆγεν εἰς τὸν πατρῶον οἶκον διὰ νυκτός, καὶ πρῶτον ἐδοκίμασε τὴν ἐμπροσθεν θύραν, ἀλλὰ τὴν εὐρῆκε κεκλεισμένην· εἰσελθὼν ὅμως διὰ τῆς ὀπισθεν, εἶδεν ὅτι ἅπαντες εἶχον πλαγιάσει, καὶ ὑπῆγε κατ' εὐθείαν εἰς τὸν κοιτῶνα τῶν γονέων του. Εἶπε δὲ πρὸς τὴν μητέρα του, ἧτις ἔτυχεν ἐξυπνος, «Μήτηρ, εἰς μακρὸν ταξίδιον ἀναχωρῶ, καὶ ἦλθον νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσω.» Τοῦτο ἀκούσασα ἐκείνη, ἀπεκρίθη πολὺ ἀνήσυχος, «Ὁ! φίλτατε υἱέ, ἀπέθανες!» Ὁ νέος ἐξύπνησε πάραυτα, ἀλλὰ δὲν μετεσulloγίσθη τὸ ὄνειρον, ἐκτὸς μετὰ τινὰς ἡμέρας, ὁπότε ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ πατρὸς του, σκοπὸν ἔχουσαν νὰ ἐρευνήσῃ περὶ τῆς υγείας του, κατὰ συνέπειαν φοβεροῦ ἐνυπνίου, τὸ ὁποῖον εἶδεν ἡ μήτηρ του αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα, καθ' ἣν παρέστη εἰς αὐτὸν τὸ προειρημένον ἐνύπνιον. Ἡ μήτηρ σου ὠνειρεύθη, ἔλεγεν

ἡ ἐπιστολῇ, ὅτι ἤκουσέ τινα ζητοῦντα νὰ ἀνοίξῃ τὴν ἐμπροσθεν θύραν, ὅστις ἔπειτα ὑπῆγεν εἰς τὴν ὀπισθεν θύραν, καὶ τέλος ἦλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά μας. Εἶδε τότε ὅτι εἶναι ὁ υἱὸς αὐτῆς, ὅστις, ἔλθων εἰς τὴν πλευρὰν τῆς κλίνης, εἶπε, «Μήτηρ, εἰς μακρὸν ταξίδιον ἀναχωρῶ, καὶ ἦλθον νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσω.» τοῦτο ἀκούσασα ἐκείνη, ἐξεφώνησεν, «Ὁ! φίλτατε υἱέ, ἀπέθανες!»—Ἀλλὰ τίποτε δὲν συνέβη οὔτε εἰς τὸν υἱόν, οὔτε εἰς τὴν μητέρα.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ, ΚΑΙ ΣΕΙΣΜΟΙ ΕΝ ΑΥΤῃ.

Τὸ 1717, οἱ κάτοικοι τῆς Σμύρνης, κατὰ τὸν Τουρνεφόρτιον, ἦσαν μόνον 27,300· ἐξ ὧν 15,100 Τούρκοι· 10,000 Γραικοί· 1800 Ἰουδαῖοι· 200 Ἀρμένιοι, καὶ ἄλλοι τόσοι Φράγχοι. Τὸ δὲ 1817, ἦτο μετὰ ἑκατὸν ἔτη, οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἀνέβαινον, κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ Οἰκονόμου, εἰς 150,000, ἐξ ὧν τὰ δύο πέμπτα, ἦτοι 60,000, Γραικοί. Τὴν σήμερον ὁ πληθυσμὸς δὲν φθάνει εἰς τὰς 150,000· οἱ Τούρκοι λογιζονται πάντοτε οἱ πολυαριθμότεροι· οἱ Γραικοὶ ὅμως προοδεύουσι ταχύτερον, καὶ δὲν εἶναι ὀλιγώτεροι τῶν 40,000, οὔτε πλειότεροι τῶν 50,000.

Τὸ 1688 συνέβη ἐν Σμύρῃ φοβερός σεισμός, καταποντίας πολλὰς συνοικίας καὶ τὰ δημόσια γραμματοφυλακεῖα καὶ ἀρχεῖα, τὰ τε Ἑλληνικά καὶ τῶν παρεπιδημούντων Εὐρωπαίων. Τοῦ σεισμοῦ τούτου γίνεται μνεῖα εἰς μάρμαρον, κείμενον ἐπὶ τῆς δυτικῆς πύλης τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, ὅστις τότε ἔπασσε καὶ αὐτός· ἀνοικοδομήθη δὲ τῷ 1690, καὶ πάλιν πυρποληθεὶς τῷ 1763 ἀνεκτίσθη τῷ 1792. Μνημονεύει δὲ ὁ Κεδρηνός καὶ ἄλλοι μὲγαν σεισμὸν τῆς Σμύρνης, συμβάντα κατὰ τὸ 1048. Ὑστατος δὲ τῆς πόλεως ταύτης σεισμός ἀναφέρεται ὁ κατὰ τὸ 1773, μετὰ πορκαϊᾶς συνημμένος, ὅστις ἐπροξένησε πολλὴν φθορὰν καὶ ζημίαν. Εἶναι παρατηρήσεως ἄξιον, ὅτι ὅλοι οἱ ἀξιωμακόμενοι σεισμοὶ συνέβησαν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τὸν Ἰούνιον.

[Ἐκ τῆς περὶ Σμύρνης Διατριβῆς τοῦ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.]

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΝ ΚΑΙΡῳ ΒΡΟΝΤΗΣ.—Ἐξω τοῦ οἴκου εὐρισκόμενοι, πρέπει ν' ἀποφεύγωμεν δένδρα καὶ παντὸς εἶδους ὑψηλὰ ἀντικείμενα· καὶ ἂν μετὰ τὴν λάμψιν ἀκολουθήσῃ πάραυτα ὁ κρότος,—ὄθεν ἔπεται ὅτι τὸ νέφος εἶναι πολλὰ πλησίον,—τὸ ἀσφαλέστερον ἦθελον εἶσθαι νὰ πλαγιάζωμεν. Πρέπει, ν' ἀποφεύγωμεν ποταμούς, λίμνας, καὶ τὴν θάλασσαν, ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ εἶναι καλὸς ἀγωγὸς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἐν πλοιαρίῳ εὐρισκόμενοι, ἐξέχοντες τρόπον τινὰ, ἦθελον εἶσθαι μᾶλλον ὑποκείμενοι νὰ ἐλκύσῃ τὴν ἀστραπὴν. Ἐὰν δὲ ἤμεθα ἐντὸς τοῦ οἴκου, τὸ μέσον θαλάμου κεκαλυμμένου ὑπὸ τάπητος θέλει εἶσθαι ἀρκετὰ ἀσφαλές. Ἄς μὴ καθήμεθα πλησίον τῆς καπνοδόχης, μήτε τοῦ παραθύρου, ἐπειδὴ ὁ πεπυρωμένος καὶ ἀραιὸς ἀήρ, ὡς καὶ ὁ ὑγρὸς, εἶναι καλοὶ ἀγωγοί. Ὅθεν εἰς τοιαύτας περιστάσεις τὸ ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ κλειώμεν τὰ παράθυρα. Ἐν τῇ κλίνῃ δὲν κινδυνεύομεν, διότι τὰ ἐπαπλώματα εἶναι κακοὶ ἀγωγοί, καὶ εἴμεθα τρόπον τινὰ μεμονωμένοι εἰς τοιαύτας θέσεις.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Σύμμικτα Βυζαντινά. Ἄρ. Β'. Θάνατος τοῦ Γεζζώνος Ἀιγματοσίας τοῦ Γελίμερος· Ὁρίαμος τοῦ Βελισαρίου, 49. Περὶ τῶν Τρόπων τοῦ βλέπειν, 52. Ὁ ἔρωξ τῆς Πατρίδος, 53. Ὁ Πασσέλας, Κεφ. κ—κβ'. 53. Γνωμικὰ τῶν Ταπροβαναίων, 55. Εἰς ἐν Ἄστρον, 56. Δίκαια τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τοῦ Πολίτου, 58. Σημειώσεις περὶ τῆς Ἱερᾶς Γεωγραφίας, Ἄρ. Α'. 57. Αἱ Ἀθῆναι ἀλλοικονταὶ ὑπὸ τῶν Βενετῶν, καὶ καταστρέφονται ὑπὸ τῶν Τούρκων, 59. Περὶ τοῦ Καποττριαμοῦ, μετὰ Εἰκονογραφίας, 61. Ὀνεῖρα, 63. Κάτοικοι τῆς Σμύρνης, καὶ Σεισμοὶ ἐν αὐτῇ, 64. Ἀσφάλεια ἐν καιρῷ Βροντῆς, 64.